

Listy

ZNAK NA KLENBĚ KOSTELA SV. VÁCLAVA V PRAZE NA PROSEKU

Upozorňujeme členy, jakož i další zájemce
o genealogii a heraldiku, že pořádáme

v sobotu a neděli 28. - 29. dubna 2001

ve výcvikovém středisku ZČU v zámku Nečtiny

ODBORNOU KONFERENCÍ

Genealogica ac heraldica bohemica

s podtitulem

Česká genealogie a heraldika na prahu 3. tisíciletí

Účelem akce je zprostředkování kontaktu mezi odbornými i laickými genealogy a heraldiky a navázání na tradici setkání genealogů a heraldiků, pořádaných v osmdesátých letech v Ostravě. Program by měl sestávat z několika bloků odborných příspěvků (šlechtická genealogie, občanská genealogie, heraldika, ostatní PVH), dostatek prostoru by měl být poskytnut i volné diskusi mezi účastníky. Skladba přednášek je průběžně aktualizována na internetové stránce Společnosti.

Podmínkou účasti je uhrazení účastnického poplatku ve výši 300 Kč, zahrnujícího nocleh ze soboty na neděli a sborník konferenčních příspěvků, který bude vydán v průběhu následujícího půlroku.

V případě zájmu je možno zajistit nocleh již z pátku na sobotu (125 Kč) a stravu na celý víkend (snídaně 25 Kč, oběd a večeře po 50 Kč).

Příložené závazné přihlášky zašlete, prosím, co nejdříve, nejpozději však do 15. 4., na adresu společnosti. Později přihlášeným nemůžeme zaručit ubytování v prostorách zařízení. Autory příspěvků žádáme o neprodlené dodání stručné anotace (cca 100 slov) - bez ní nebude referát přijat.

Srdečně se těšíme na Vaši účast

Slovo na úvod (Jan Podhola)	1
-----------------------------------	---

články a studie

Vražda pekařky v Krakovci u Rakovníka roku 1724	2
Znak v proseckém kostele	13
Rodokmen 3.0 - program pro sestavení rodokmenu v prostředí MS Sccess 97, Access 2000	17

recenze

Dies irae, Hrady českého Slezska, Almanach české šlechty, Sborník plný heraldiky	27
---	----

zprávy ze společnosti

Zpráva z valné hromady	30
Zemřel František Šírl	39
Registrace osobních erbů	40
Nově přijatí členové v roce 2000	42
Ukončili členství nebo zemřeli v roce 2000	42
Zprávy z archivů	43
Informace ze skupiny pro využití počítače v genealogii	44
Genealog a ochrana osobních údajů	46
Poděkování patří právě Vám... ..	46
Pátrá se po... ..	47

příloha

Znaková galerie - Třicet stavovských místodržících zvolených v roce 1618 (4. část)

Vážení přátelé,
rokem 2001 jsme vstoupili do nového století i tisíciletí, proto dovoluje, abych Vám všem popřál jménem svým i správního výboru úspěšné vykročení, mnoho zdraví a více času na „pěstování“ genealogie a heraldiky. Rád bych také poděkoval všem členům, kteří nám popřáli vše nejlepší v novém roce a více času a klidu na práci.

Jako každoročně se uskutečnila dne 24. února t. r. Valná hromada naší Společnosti. Kromě zprávy s hodnocením činnosti za uplynulý rok, zprávy o hospodaření a zprávy revizní komise, které jsou všechny uveřejněny v části Zprávy ze společnosti, bylo předneseno několik diskusních příspěvků, z nichž dva byly zcela mimo programový obsah VH i přednesených zpráv a byly zaměřeny spíše konfrontačně než věcně. Po ukončení VH proběhl aktiv genealogů a heraldiků o jehož obsahu a průběhu je rovněž informace v části Zprávy ze společnosti.

Účast na letošní Valné hromadě navázala na loňskou rekordní účast a svědčí tak o trvalém a upřímném zájmu jak o genealogii, heraldiku a ostatní pomocné vědy historické, tak i o pozitivní dění ve Společnosti., což se mj. projeví i v záporné reakci na zmiňované konfrontační příspěvky. Jak z přednesených zpráv vyplynulo, podařilo se zrealizovat řadu úkolů, mezi něž patří i ty s desetiletou „čekací“ dobou. Ve zprávách bylo upozorněno ale i na řadu nedostatků, které ještě přetrvávají nebo se v průběhu roky vyskytly. Za podstatný nedostatek také považují, přes výše uvedené kladné ohodnocení účasti na valné hromadě, především malou angažovanost členů, ať se již jedná o příspěvky do GHL, pomoc při práci nebo pouhé odpovídání na otázky v rámci ankety. A zmínil-li jsem se o anketě, zaslané odpovědi ukázaly řadu zajímavých údajů s nimiž budete po vyhodnocení a zpracování seznámeni na stránkách GHL.

V následujícím roce stojí před Správním výborem ještě řada úkolů přijatá v rámci koncepční činnosti i uložená Valnou hromadou. Jedním z nich je uspořádat setkání genealogů a heraldiků koncem dubna ve školícím středisku ZČU v Nečtinách. Bližší informace jsou uveřejněny v části Zprávy ze společnosti. V této části je obsažena i informace nyní velmi diskutovaná a pro nás genealogy závažná - získávání dat s ohledem na ochranu osobních údajů. Z dalších úkolů je pak ještě zapotřebí upozornit na jeden podstatný. Všechny ve zprávě uváděné činnosti a jmenované aktivity připravují a vykonávají členové SV s velmi úzkým kolektivem spolupracovníků. Ukazuje se však, že chce-li společnost řádně plnit nejen své poslání v současných úkolech daných stanovami, ale nadále je rozvíjet a rozšiřovat, bude muset projít zásadními změnami, ať již ve struktuře, organizaci práce i přehodnocení otázky dobrovolnosti. Tyto změny by měli být připraveny a postupně realizovány v následujícím volebním období od roku 2002.

Vražda pekařky

V KRAKOVCI ▶
U RAKOVNÍKA
ROKU 1724 ▶▶

Vladimír Kejla

Následující příběh doporučuji pouze těm čtenářům, kteří jsou vlastníky skutečně velmi silných nervů a odolného žaludku. Ukrutný mord, o němž si budeme vyprávět, se udál v noci ze soboty na neděli, tedy z 24. na 25. června 1724 v obci Krakovec nedaleko Rakovníka. Tuto nevelkou ves tvořilo v té době několik chalup, stojících proti stejnojmennému hradu, který je zvláště proslaven zdejším pobytem Mistra Jana Husa před odchodem do Kostnice. Hrad byl v první polovině 17. století opraven a střecha pokryta červenými taškami. Odtud se také vsi začalo říkat Červený Zámek, nebo Červený Hrádek, německy Rothschloss.

V roce 1724 patřila tato vesnice k panství Zhoř, jehož majitelem byl Karel Josef Hildeprant z Ottenhausenu.

V neděli, dne 25. června 1724, asi ve čtyři hodiny odpoledne, dostavil se na Zhoř Jan Spurný, rychtář z Červeného Zámku, jenž panskému úředníku Johannu Heinrichu Rollmannovi oznámil, že v noci byla zavražděna manželka tamního pekaře France Prepsla. Z nařízení vrchnosti došel potom tento úředník do Červeného Zámku, kde v označeném stavení nalezl na slámě do prostěradla zabalenou a na zádech ležící mrtvou pekařku. Vlasy měla zcela zkrvavené, u hlavy kaluž krve. Nedaleko od těla u kamen bylo též množství krve, „částečně již psy slizané“. Úředník rovněž prohlédl celý dům, zda nebylo něco ukradeno. Nalezl zkrvavený cep, o němž se v první chvíli domníval, že jím byla pekařka zavražděna.

Z Rakovníka přivoláný chirurg Karel Josef Emele ohledal mrtvolu. Svůj náález popsal takto: „Nejdříve jsem vypustil zavražděné krev z nosu a uší. Rány na pravém spánku dva coule hluboké, lebka úplně rozbitá, takže mozek vytekl, srdce a záda od krku až po kříže zmodralé a zkrvavené, vše zdu-

KRAKOVEC (ROTHSCHLOSS) NA MÜLLEROVĚ MAPĚ ČECH Z ROKU 1720

řelé, pravá paže od krku až po zápěstí zduřelá a zkrvavená, krk s hlavou byl zkroucený, že se jím mohlo volně otáčeti.“

Pachatel byl zřejmě nalezen velmi záhy. Z vraždy byla obviněna vdova Dorota Kejlová. Rychtář ji nejdříve přivedl do vězení na Zhoř, kde se ke svému strašlivému činu hned přiznala. Obvinila France Prepsla, manžela zavražděného, který ji prý k provedení zločinu navedl. Spolu s ním pak byla Dorota Kejlová dne 28. června 1725 předána do městského vězení v Rakovníku.

Dorota Kejlová byla vdovou po dosud blíže neurčeném příslušníku rodu Kejlů původem ze Šanova. Přezdívkou „po chalupě“ se jí říkalo Šantorová. V době vraždy jí bylo 42 let, narodila se tedy přibližně v roce 1682 v Červeném Zámku. Za Kejlů se provdala přibližně v roce 1700, žila s ním osm let, než přibližně v roce 1708 zemřel. Dceři bylo 19 let (nar. ca. 1705) a synovi ▶

► 15 let (nar. ca. 1709). V roce 1724 byla šafářkou v Novém Dvoře, kde také s dětmi žila. Před tím bydlela v Červeném Zámku (v Krakovci), kde byla v podružství v chalupě, která sousedila s chalupou France Prepsla. Tři čtvrtě roku byla v podružství také u něj. Její dcera sloužila u Prepsla tři roky, než v listopadu r. 1723 z nařízení vrchnosti musela odejít.

Franc Prepsl při výslechu uvedl, že je 36 nebo 37 let starý. Narodil se tedy přibližně v letech 1687 - 1688. Byl v Červeném Zámku pekařem. Jeho zemřelý otec byl „doctor, lečemus rozuměl“. Matka France Prepsla v roce 1724 ještě byla naživu, jedna z jeho sester se měla v Rakovníku vdávat. Dále vypověděl, že „na zimu právě ten outerek po svatým Šimonu Judi by bylo 13 let“, kdy se ženil - datem sňatku tedy s největší pravděpodobností byl 31. říjen 1711. Se svou ženou měl dva syny, kteří se jmenovali Lorenz a Josef. Jeden z nich měl 10 (nar. ca. 1714), druhý 7 let (nar. ca. 1717). Není známo, odkud Franc Prepsl pocházel, zřejmě „dost světa sešel“, než se usadil v Krakovci. Zde koupil chalupu za 35 kop grošů smlouvou ze 14. prosince 1713 po zemřelém Hansu Teitscherovi. V roce 1725 byla za tutéž sumu byla pak chalupa prodána Paulu Törrschmiedovi, když sirotkům po Franci Prepslovi připadlo po 8 1/2 kopě grošů.

Dorota Kejlová byla úředně vyslechnuta dne 1. června 1724, Franc Prepsl pak za dva dny - 3. června. Co ona přiznala, to její milenec popřel. Rekonstruovat události, které vraždě předcházely, je proto velmi obtížné. Pravdu bude nutno hledat asi někde uprostřed.

Při výslechu Dorota Kejlová uvedla, se s Prepslem seznámila v době, kdy u něj byla v podružství. Údajně pak třikrát „tělesně obcovala a s ním cizoložila“, poprvé na Štědrý den r. 1723, „podruhé ale nevím, v kterej čas to bylo, po 3tí z jara, když ve dvoře řezal“. Franc Prepsl byl také hajným. Vyprávěl, že Dorota Kejlová za ním přicházívala do lesa, a nosívala mu jídlo, např. „placky, hnětýnky a jiné rozličné jídla“. „Potom, když byly nějaký svátky, dostávají od vrchnosti nějakou libru masa - deputat, tak tehdy ona mně to přistrojila, za mnou to nosila, a sama beze mně to nesnědla“.

Jak to tak vypadá, Franc Prepsl se do vdovy Kejlové bezhlavě zamíloval, ona pak zřejmě stejným způsobem též. Ovšem pozor, v zimě na přelomu let 1723 a 1724 vzniklo podezření, že Franc Prepsl „tělesně obcoval“ také s dcerou Doroty Kejlové, když ta u něj byla ve službě. Prepslova manželka to vyčetla Dorotě Kejlové a zřejmě se zle povadily. Pekařka pak údajně k šafáře poslala svého synka a obě ženy se tak prý udobřily a navzájem odprosily. Že by Kejlová záměrně svou dceru ke vztahu s Prepslem naváděla, to při dalším zvláštním výslechu striktně popřela. Vše se samozřejmě doneslo vrchnosti, která poručila, aby od svátku sv. Martina roku 1723 dcera Doroty Kejlové „z té služby vystoupiti a jinam přes pole odstraniti (se) musela“. Vrchnost se však dozvěděla, že Prepsl za Kejlové dce-

rou přece i tam chodil, což mu pak bylo opět přísně zapovězeno. Sám Prepsl uvádí, že ho dcera Doroty Kejlové jednou o Vánocích navštívila, „já sem tam taky za ní nešel“. Podezření, že by se na vraždě podílela i dcera, Kejlová striktně odmítla.

Když jednou byl Prepsl s Kejlovou v „jedlině“, přesvědčoval ji, aby s ním odešla někam pryč, aby vzala také své děti, že se o ně postará. „Já jsem nikdá nechtěla, vždycky jsem ho zdržovala. Já jsem vždycky prosila, co byste vy chodil pryč, máte svou ženu, skrze žádnou nouzi pryč nepudete. On pravil, já vím, že ne skrze nouzi, než že mně dobré bydlo píchá, že se dobře mám. Když mně nejní možná s mou ženou bejt, neb mně má žena všudy do hanby přivedla, že já s váma něco mám, proto já s ní nemohu bejt. Já mý hospodářství všechno všudy zanedbám, bez vás hodinu nemůžu bejt. Když já mou ženu vidím, mý srdce mně bolí, a celej tejdne žádněj oumysl nemám, nechť jsem, kde chci, než vždycky na Novej Dvůr. Když já k vám přijdu, ani bych nejed ani nepil, a tak bych tu celej tejdne byl. Ať jsem já v kostele, já se nemůžu růženec vymodliti, abych já nespomněl na vás.“

Láska pekaře a stárnoucí vdovy potom zřejmě začala nabírat téměř a doslova vražedných obrátek. Oba „cizoložníci“ se patrně začali domlouvati na zavraždění Prepslovy manželky. Ve svých výpovědích však iniciaci těchto úvah házejí jeden na druhého.

Dorota Kejlová vypověděla, že jí Prepsl od své vlastní matky přinesl dva prášky - „jeden je nijakej, jako stříbrnej, a jeden je bílej“. Měla je připravit jeho ženě k vypití. Jak vyplývá z dalšího textu, jednalo se o jakýsi „krumstadt aneb Schadwasser“ a rtuť. Prepsl to přiznává. Tvrdí však, že to bylo z návo-du Kejlové. U rakovnického apatykáře koupil 1 lot „Schadwasser“ za 4 krejcary a rtuti za 3 krejcary. Peníze mu prý dala Kejlová. Prepsl to však své ženě prý nechtěl dát: „Kterakpak jí to dám? Žena je zdravá, byla by blázen, aby to užívala. Leda kdyby někdy měla stonat, že bych jí to dal... Tak to mám posavad doma schovaný, v střeše v doškách je to svázaný.“

Pak jí Prepsl údajně upozornil, že „jedno koření je na lukách, že má ku-ličky, jmenuje to vocaun, že když ho rozetře, ale v mlíce, že to slejchával, že po něm pes scýpne. Abych já mu to přinesla, že on k tomu nemůže žádněj přístup míti. Já jsem mu to přinesla, on jí to udělal v mlíce, dal jí to sám, ale já s ní neměla nic.“

Pak vařili Prepslově manželce „štíra“ a jiné nechutnosti. Prepsl o tom říká: „Tak když ani já, ani ona nemohla žádnýho (štíra) najíti, tehdy navedla panskýho kraváka, aby jí přines jednoho štíra, že pase po lesích. ... On jí ho přines, tak ona mně povídala, že předeek uvařila a vocásek že rozetřela, a potom že to do tý vařený vody dala. Tak ona mně to dala, ten trank. Já sem to taky odnes a na cestě vyžil. Ona se potom ptala, kterak je jí. Já jí dal odpověď takovou, že jí bylo těžko a zle, stonala, drobet krankuje a nic jí nej-

ni, že je zase dobře. ... Kdybyste mně přines od vaší ženy, ať odpustějí Vašnosti, lejno, že by to dala do nového hrnce a ještě jednu věc, to já nevím, že by přiložila k tomu. ... To by se prej mělo dát do marastu, kterej je žlutej, aby se tam potopil. Tehdy potom prej takovej člověk velkou bolest má, velký trápení, a k posledku že se musí rozpuknout. ... Ale já sem jí, Vašnosti, to lejno nedal.“

Na otázku, již rakovnickí examinátoři vedle mnoha dalších Dorotě Kejlové položili, která zněla „kolikrát a kde, neb v kterém místě i v přítomnosti koho ty nakažlivé jedovaté jídla pro ni jsi připravovala?“, následovala tato odpověď: „Ve dvoře, žádněj při tom nebyl. Jen toho štíra jsem přistrojila a dvakráte ty kuličky z vocaunu jsem jemu dala, zemskou žábu jsem jí taky přistrojila, když on mně poroučel, a povídal mně že taky slyšel, že se žábou taky lidi otráví. Tu žábu jsem dostala za stodolou, ve vodě jsem ji vystrojila.“ Prepsl naopak zase tvrdí, že ho Kejlová nabádala: „Hledte dostat takovou žábu, která je prej na hřbetě ohnivá a vespod pod břichem bílá a má červené placiky, po takovej že musí umřít.“

Když se zbabělá otrava jedem nepodařila, došli vražedníci k úvahám o vraždě přímé, byť nebyla původně plánována přímo jako krvavá. Podstatou mělo být to, že manželka France Prepsla bude uhozena tupou stranou sekeru na levou stranu hrudníku tak, aby tímto úderem došlo k srdeční zástavě a na těle aby nebyla zjištěna žádná nápadná zranění. Byť jeden či druhý později vypovídali proti sobě, že jeden naváděl druhého, spíše bych o trochu více věřil výpovědi Doroty Kejlové.

Ve čtvrtek před vraždou přišel večer Prepsl k Dorotě Kejlové na Nový Dvůr. Ležela v komoře a on prý pod oknem volal: „Dorka vstaňte, porozprávějte se mnou“. Prepsl tvrdil že byl trochu opilý a vzhledem k té opilosti prý vedl řeč, že se ženou nemůže vydržeti, že chce utéci atd. Hned se ho prý ptala, jestli půjde na Svatou Horu.

Pouť na Svatou Horu měla Prepslovi zřejmě zajistit alibi pro okamžik vraždy jeho ženy. Tvrdil však, že ho k této pouti nutil jistý pražský kanovník. Na Svatou Horu u Příbrami se vydal v pátek spolu se švagrem Doroty Kejlové. Prepsl mu snad zaplatil i veškeré výdaje. Údajně byli s šafářkou domluveni, že kdyby se při návratu dozvěděl, že byl odhalen jako spolupachatel vraždy, že uteče. Ona měla trvat na tom, že nic nespáchala, že jí to nemůže nikdo dokázat.

Prepsl tvrdil, že veškerou iniciativu měla vdova Kejlová. Její výpověď hovoří zase o opaku. Prepsl prý uvažoval o tom, že by měl navést svou ženu k tomu, kde my měla v noci spát. Kdyby prý jí řekl, aby spala v komoře, možná že by se dovtipila. Kdyby spala na půdě, mohli by sousedé slyšet její křik, kdyby se při činu prály. Žena tedy „bude ležet v seknici u dětí, hned na kraji obrácenou hubou po lavici ven“.

„Já pravila, kterak já tam přijdu, vy máte řetízek u dveří. On pravil, vy se o to nestarejte, já ten řetízek vyndám, já vezmu dláto, je tuze zarezenej“.

„A on se mně ptal, jakpak nyčko, když tam pudete, vemete-li sekyru? Nejní ji třeba u vás bráti z domova, u mně jsou tři za rámem“.

„Já pravila, nevím, kudy mám jít. On mně pravil, k Sedlářovům nechodte. Oni mají zlého psa. Sedlář málo spí, vona je nemocná. Oni líhají u okna, oni by vás slyšeli. Dyby pes štěkal, Sedlář by vás viděl, šel by za váma. Děte tady přes čihadlo, vokolo rychtářového žita, a přes celou jedlinku dolů. Děte dolů ke mlejnu, pak oužlabinkou. Abych nešla přes panckou louku, abych šla přes jeho vrch, abych šla do jeho zahrady, abych vlezla do jeho stodoly. Jsou tam dřeva vykládaný, že snadno vylezu. Ale pro Pána Boha, dejte na sebe pozor, ať vás žádněj nevidí. Střevíce neberte, když nahoru do stodoly polezete, abyste nespada. Po těch dřevách snadno nahoru vylezete, jsou tam patra, můžete se jich chytit, a nahore sláma stojí. Já jí vám odstavím, abyste mohla tam. A když pudete dolů přes půdu, dejte pozor, aby vás moje žena neslyšela, když na nejprvnější schod šlápnete, on klapá. Já ho vám zarazím. A dejte pozor, když přijdete tam, má žena je pozorná, aby vám některěj schod nevindala, abyste nespada dolů.“

„Já pravila, kterak či tak to mám hned udělat. On pravil, jenom ji nepopíchejte. Proto(že) ona celou zimu stonala, oni lidi řeknou, že tak umřela, když žádnou ránu nebude mít.“

Prepsl vypovídal obráceně. Otázka komise zněla: „Také si jí ponavrhl, aby šla přes čihadlo, okolo rychtářového žita, a přes jedlinku dolů, tou oužlabinkou ke mlejnu, aby ne přes panskou louku, ale přes vrch do tvé zahrady šla, a do stodoly vlezla ...“ Odpověděl: „Ona to sama všecko věděla, cesty dobře povědoma byla. Já o tom nic nevím, kdybych já to byl chtěl udělat, mohl sem to sám udělat. Nebylo by třeba s ženama(!!) do takového handle se dávat.“

„Já jemu pravila, kterak já se budu z toho spovídat? Von mi zase na to odpovéděl, k zdejšími kněžům nechodte, můžete jít do Tejnice nebo na Svatou Horu, ale k hodně vostrému knězi.“

Vlastní průběh vražedné události, jak je zaznamenán v dochovaných spisech, vzbuzuje skutečně hrůzu. Poslechněme si odpovědi Doroty Kejlové na některé další otázky rakovnických examinátorů:

Otázka : „Kudy a jak jsi k ní přikročila, taky-li jsi jaké světlo k tomu potřebovala a v kterých místech jsi zastíženou zamordovala?“

Odpověď: „Vešla jsem do světnice potmě, žádné světlo jsem neměla. Ona ležela na stranu obrácená na lavici, jak on mně pravil, vedle dětí. Já jsem jí vzala za nohy ... Děti, dva chlapi leželi vedle ní na kraji, ani se neprobudili.“

Otázka: „Kterak jsi ten mord spáchala, kam jsi ji ponejprv uhodila, v které místa a kolikráte ranila?“

► Odpověď: „Kde mně pekař, její muž, poručil, tam jsem ji, páni, uhodila. On mně poroučel, abych ji uhodila k srdci, že bude nejdřív pryč. Já jsem nebyla tak moudrá, kam bych měla člověka uhodit, aby byl dříveji pryč. První ránu jsem jí dala k srdci, po druhý za ucho. Po druhý ráně ale skřikla třikrát Jezus Maria na německy, Franc, nebi mně. Ona myslela, že jí to muž dělá, ona mně ne(po)znala. A po druhý ráně ona ještě se schopila nahoru, popadli jsme se. ... Já jsem se jí ale zmocnila, a tu třetí ránu do hlavy sekerou, ne ostrím, ale s ušma jsem jí dala“ (tedy plochou stranou sekery).

Otázka: „Když potom ten mord nad ní jsi spáchala a ji zamordovanou býti viděla, co jsi s ní dále učinila?“

Odpověď: „Vzala jsem ji do světnice, položila jsem ji k dětem. Kdyby ona se hned byla probudila a skřikla jak jsem tam přišla, já bych to byla neudělala, byla bych šla pryč.“

Otázka: „Kam jsi potomně po spáchaném skutku šla a kde jsi ty nástroje, kterýmijsi ji tloukla zanechala?“

Odpověď: „Domů jsem zase do dvora šla.“

Otázka: „Copak on tobě, když ji ze světa sprovodíš, za to dáti připověděl aneb před tím něco dal?“

Odpověď: „Nedal mi takto nic, jen že si mně veme. A pak-li já sejdu z toho světa, že pude pryč a mý děti sebou veme. Já vím o jeho svědomí, že všechno zapírat bude, aby duše jeho k zatracení přijíti měla.“

Rozsudek nad Dorotou Kejlovou vynesla „pražská apelací“ dne 27. prosince 1724. „Pro příčinu spáchané vraždy, cizoložstva a podezřelého dodání jedu“ bylo rozhodnuto, „že ona při vyvedení ze šatlavy na pravém prsu rozpalenými kleštěmi uštknuta, mečem na hrdle trestána, hlava na špic nastrčena, do povětří vyzdvížena, tělo pak zahrabáno býti má.“

Protože město Rakovník v té době nemělo vlastního kata, musel být zapůjčen ze Žatce. Rozsudek vykonal „popravčí žatecký“ Josef Wossl ve středu dne 17. ledna 1725 v Rakovníku.

Za věznění a popravu Doroty Kejlové vydalo město Rakovník celkem 46 rýnských a 11 krejcarů. Soupis obsahuje tyto položky:

1. Na stravu Doroty Kejlové po 201 dnů, jež strávila ve vězení, byly vydány denně 4 krejcarů.
2. Městský písař „od sepsání actorum inquisitionis“ za 26 archů obdržel 5 rýnských a 12 krejcarů.
3. „Rychtáři městskému, který pro mistra popravního do Žatce odeslán byl, a jej zase zpátkem vezl za 4 dni, denně po 1 rýnském.“ Ten také obdržel „od přijetí do arestu týž delikventky 36 krejcarů a od propuštění nápodobně 36 krejcarů“, a „od odprovození na místo popravní 1 rýnský a 12 krejcarů“.
4. Pacholek obecní, který rychtáře dvakrát vezl, dostal „kostgeldu za 4 dni, denně po 8 krejcařích“.

5. Za vykonání exekuce si žatecký kat naučtoval 9 rýnských. Navíc bylo jemu a jeho pacholkům dáno za 3 dni po 1 rýnském a 12 krejcarech. Za koně obdržel za 3 dni, denně 36 krejcarů.
 6. „Poslu právnímu neb biřici“ bylo dáno „od přijetí do arestu 36 kr., od propuštění též 36 kr., od vyvolání ortele 36 kr., a od vyzvánění 36 kr.“
 7. „Biřici žateckýmu, který tam pro mistra popravního z města ven chodil“ bylo dáno 12 krejcarů.
 8. „Tesařům od udělení sloupu a postavníků dáno 1 rýnský a 45 krejcarů“.
 9. „Kovářům od udělení hřebu a kruhu na sloup, tři nárožníků na podstavníky, též za motyku a nosatec“ byl dán 1 rýnský a 30 krejcarů. Ti dále dostali za mísu uhlí a fochr(?) k rozpálení kleští 7 krejcarů, a za železnou lopatu 8 krejcarů.
 10. Nakonec dostal také mydlář za 1 funt svíček 9 krejcarů.
- Pravděpodobně proto, že Franc Prepsl stále odmítal přiznat svůj podíl viny na zavraždění své ženy, byl rozsudek nad ním vyneseno mnohem později. Nejhoršímu výslechu, spojenému s torturou, byl podroben dne 10. března 1725 v rakovnickém vězení.

Všechno to, co Dorota Kejlová přiznala, Franc Prepsl popíral. „Nechtíce zjištěnej na ty jemu vejš předestřelé otázky v místě právním ničehož v dobrovolnosti vyznati, jemu mistr popravec se všemi instrumenty představen, ... by raději bez mučení a nastávající ostrosti, pouhou a neomylnou pravdu vyjevil, pohnutelně napomenut. Na to bez vsí bázně a strachu odpověděl: Páni Commisari, nechž se mnou dělají co chtějí. Co sem mluvil, jináče nemohu říci“.

Načež bylo přistoupeno k prvnímu stupni tortury, tedy k „vazbě neb šněrování, jenž asi tři čtvrtě hodiny trvalo“.

Základní otázka examinátorů zněla: „Na jakej způsob si ty Kejlovej poroučel, aby tvou ženu zamordovala?“. Dostali pouze tuto odpověď: „Na žádnéj způsob sem to neporoučel. Já nemohu vědět, jestli sem co mluvil, když sem byl podroušilej. Já to všechno trpělivě vystojím. Kdybych věděl, pověděl bych.“

„Pročež by nad ním týž stupeň obyčejným způsobem předsevzat byl, mistru popravčímu nařizeno. Při kterémžto trápení zjištěnej plným hlasem křičel: Auwe, auwe, Jesus Maria Joseph. Ach, Herr Strafe, den jenig, der meiner Pein ursuch ist, auwe, auwe! Heilige Dreifaltigkeit helfe mir, Jesus Maria Joseph, Heil. Stephane, stehet mir bei!“

„Byvše zjištěnej v tom trvajícím trápení a nařikání ustavičně napomínán, aby neomylnou pravdu vyznal, teprv při dokonávání téhož prvního stupně hřmotným hlasem pravil: Páni, nevěřte jedný starý ženě, ona mně křivdu udělala. Kdybych o tom věděl, pověděl bych. Vzáctní Páni, prosím pro Boha, pro Ukřížovaného Ježíše, dyť se znám, co vím, že sem to mohl mluvit z opilství. Jesus Maria Joseph, přistupte k mně. Což bych se znal, když nevím, jestli sem to mluvil. A tak týž stupeň dokonán.“

Následoval druhý stupeň tortury - přiložení palečnic, „který podobně as půl čtvrt hodiny trval“. Ani odpověď na druhou otázku examinátory neuspokojila. „V tu chvíli zase zjištěnej mučený náramně křičel: Ach, Jesus Maria Joseph, kterak bych já se dal tak trápit, kdyby jináč bylo. Páni, pro Boha vás prosím, udělte se mnou milosrdně. Bože všemohoucí, rozpomeň se, a dej mně trpělivost.“ Po nějaké chvíli pravil: „Hle, už poznávám, že mně Bůh dá sílu, že všechno mile podstoupím.“ V tom zjištěnej zatajivše řeč, v tváři se změnil, zubami skřípal, podivně se ošklívajíc, očima sem a tam točil, a všecek v tváři zbledl a nohama kopal. Když ale zase občerstven byl a k sobě přišel, proti němu s týmž stupněm s napomínáním, aby pravdu netajil, dáleji pokračováno...

„Po tak dokonaném druhým stupni, poněvadž od zjištěnce žádné příznání vymoženo býti nemohlo, přikročeno k třetímu stupni, a to k šroubovacím botám, kterýžto stupeň malou čtvrt hodiny trval“. Prepsl stále odolával: „Vzáctní Páni, nevím o tom nic, dělejte co chcete“.

„Na to týmž stupněm dáleji pokračováno, zjištěnej počal křičeti: Auwe, Jesus Maria Joseph, Páni, puste, povím, povím. Tenkrát už povím, jen mně maličko puste. Jakpak mám povědět, když mně nechtějí pustit, Jesus Maria, puste, dyť povím. K té přípovědi zjištěnci trápením odlehceno, ale on však přeci po dlouhém přimíšlování, stavějice se jakoby mluvit nemohl, na neustálé zřízení napomínání nijakž znáti se nechtěl, takže těmiž šroubovacími botmi mučen, toliko ustavičně na popírání trvající a lamentující. I ten celý stupeň jest vytrpěl a vystál“

Nakonec bylo přikročeno ke čtvrtému stupni mučení, tedy Franc Prepsl měl „k suchému tažení na řebřík vhozen býti“. Před tím však byl ještě napomínán, aby vypověděl pravdu. „A tak týž zjištěnec sedě na řebříce, bez předsevzatého dalšího trápení a mučení takto se jest přiznal a vyznal.“

Otázka: „Ona na to umřela (Dorota Kejlová), že si jí poroučel, by tvou ženu zamordovala, a tak zapříti nemůžeš, že nejsi původ téhož mordu!“

Odpověď: „Páni, jestli nenčko náležitě pravdu nepovím, co mezi námi mluveno bylo a pak se stalo, tedy nechť potom se mnou dělají jak sami chtějí. Vzáctní páni, takto se stalo. Když sem já tam k šafárce chodíval, ona mně dýnovala(?), když sem ještě tím hajným byl. Tehdy ona povídala tak, abych (jí) v tom dal vůli, a pravila ty slova: jestli na tu bestiji přijdu, totiž na mou nebohou ženu, já jí prej zabím. A já sem jí pravil, že je to k smíchu. Ona mně na to odpověděla: vaše žena mně i mou dceru do hanby uvedla, já jí to musím udělat. Na to sem já jí pravil: jestli to můžete udělat, já vám nebráním(!). To sem tenkrát v strážlivosti mluvil, jen sem měl malou drobet špičku. Co jsem ale z rauše mluvil, to nevím.“

Otázka: „Tak se k tomu znáš, že si k tomu mordu vůli dal, i taky svou ženu zabítí poručil, povíc tehdy čím a na jaký způsob si jí zamordovati poručil!“

Odpověď: „Poručil sem(!). Ale to ne, s čím jí to má udělat. To ona šafárka mně před Bohem křivdu dělala, že sem jí poroučel sekerou zabít a k srdci udeřit. Vašnost Páni Commissari, už mně mužou věřit. To pamatuji, že sem mou vůli k tomu dal. A když ona mně pravila, kterak to má udělat, já pravil, dělejte jak chcete. Ona zase na to pravila, já jí to udělám, že žádnéj na ní nebude nic znát. Jináč Vašnost Páni před Bohem nemohu mluvit.“

„Hrdelní ortel“ nad Francem Prepslem byl vyneseno dne 12. června 1725, tedy „by on zhůry dolů za živa s kolem lámán“ byl. Rozsudek byl vykonán také ve středu, a to dne 10. října 1725.

Věznění a poprava France Prepsla stála rakovnické měšťany mnohem více peněz, celkem 122 rýnských a 44 krejcarů.

1. Na stravu France Prepsla po 466 dnů věznění v Rakovníku byly vydány denně 4 krejcarů.
2. Městskému písaři „od sepsání inquisitorních spisův“ za 32 archy bylo vyplaceno 6 rýnských 24 krejcarů.
3. Rychtář města Rakovníka, který jel do Žatce pro mistra popravního, aby ho přivezl k Prepslově tortuře, a pak ho zase vezl zpět, dostal za 4 dny po 1 rýnském.
4. Obecnímu pacholku, který rychtáře s katem vezl z Žatce do Rakovníka a zpět, dostal „kostgeldu za 4 dny, i za svíčky, a od marštale“ celkem 36 krejcarů. Za 1 1/4 věrtele ovsu a za seno pro koně dostal dalších 6 krejcarů.
5. Kat, který byl k tortuře pozván ze Žatce, obdržel tyto částky:
 - za představení s instrumenty 1 rýnský 12 krejcarů
 - za přiložení palečnice 36 krejcarů
 - za přiložení španělské boty a ostatní tortury 2 rýnské 24 kr.
 - za 3 dny s pacholkem kostgeltu 3 rýnské 36 krejcarů
 - pro pacholkova koně za 3 dny dostal po 36 krejcarech
 - za mast a hojení ran 1 rýnský 10 krejcarů
 - za 1 funt svíček k tortuře 10 krejcarů
 - za 2 páry „prostrankův dlouhých“ 21 krejcarů
 - za 4 „vopratky“ 3 krejcarů
6. „Poslu právnímu, který pro mistra popravního chodil“ bylo dáno 12 krejcarů
7. Městskému rychtáři bylo vyplaceno „od přijetí do arestu 36 kr. a od propuštění tolikéž“. Za doprovod odsouzence na místo popravni dostal ještě 1 rýnský 12 krejcarů.
8. Město Rakovník mezitím získalo vlastního mistra popravního, kterému ale služba začínala až o sv. Havlu (16. října 1725). „Podle criminální taxy od vykonané executi, kolem lámání, vpletení a do povětří vyzdvížení zaplaceno 7 rýnských.“

9. „Poslu právnímu od přijetí do arestu 36 kr., od propuštění 36 kr., od vyvolávání 36 kr., a od zvonění 36 kr.“
10. Provazníkům byl za provazy vyplacen 1 rýnský 36 krejcarů.
11. Tesaři „za vytesání sloupu, na kterém kolo leží“ dostali 1 rýnský 45 krejcarů. Dále za železo k okování kola a kruhu dostali 54 krejcarů, „za půl libry vocele na motyku a nosatec“ 5 krejcarů, za svíčky 9 krejcarů.
12. Koláři dostali za jedno kolo velké 1 rýnský 10 krejcarů, za 2 kůly a rumpálek 35 krejcarů, za jedno menší kolo 1 rýnský 10 krejcarů, za 19 kusů špalíků pro podkládání dostali po 2 krejcarech, za jednu dřevěnou paličici 7 krejcarů, za topůrko na motyku 3 krejcarů.
13. Kováři za „kolo vokovaný a druhý okruhovaný, za obojí“ dostali 1 rýnský 20 krejcarů. Dále pak za „motyku a špic“ dostali 24 krejcarů, za 6 kusů „hřebů s kroužkami“ 24 krejcarů, „na dva kůly dva kruhy do rumpálu“ dostali 6 krejcarů, za jeden hák 12 krejcarů, za 4 kusy nárožníků 5 krejcarů

Rakovnická městská pokladna byla kvůli těmto vrahům ochuzena o značnou finanční částku. „Urozený a statečný rytíř“ pan Karel Josef Hildebrant z Ottenhausen jako majitel panství, kde se zločin odehrál a odkud Kejlová s Prepslem pocházeli, vyplatil městu dne 11. ledna 1726 celkem 112 rýnských 15 krejcarů. O zbytek peněz vedli pak rakovníčtí se sekretářem Hodlem v Praze další korespondenci.

Ještě několik desítek let se v Krakovci o této strašlivé události jistě se vzrušením hovořilo. Vzpomínka se časem vytratila stejně jako všichni pamětníci.

P r a m e n y

SOkA Rakovník, fond Archiv města Rakovníka, sign. D 1224.

SOA Praha, fond Velkostatek Slabce, inv. č. 1502, sign. OS-RA 132, pozemková kniha obce Krakovec, fol. 68a - 69b

P o d ě k o v á n í

Na tomto místě bych rád poděkoval panu Josefu Badovi z Prahy, který soubor listin objevil na výstavě o českém hrdelním soudnictví v 18. století v Policejním muzeu v Praze-Karlůvě. Rovněž děkuji tehdejšímu řediteli Okresního archivu Rakovník se sídlem v Petrovích PhDr. Václavu Krútovi za ochotné zpřístupnění celého spisu. S díky nemohu opominout ani pana Miloslava Kročka z Ostravy za pomoc při přepisu obtížně čitelných německých pasáží spisu.

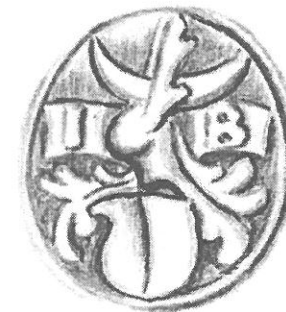
Znak v proseckém kostele

Jan Oulík

K lenbu kostela svatého Václava v Praze na Proseku zdobí zajímavý znak. Uprostřed hlavní lodi v prvním žebrovém poli (počítáno od presbytáře) se v místě křížení klenebních žeborů nalézá modře zbarvený pozdně gotický znakový štít. V poli štítu je položen úplný slechtický znak. Celý štít se znakem je orientován kolmo k ose lodi, hlava štítu směřuje k jihozápadu, pata k severovýchodu. Znak je barevný a lze jej heraldicky popsat takto: štít polcený, pravé pole je modré, levé zlato-červeně dělené. Nad štítem uzavřená (kolčí) přilba s červenými pokrývadly, klenotem je stříbrná loďka (viz obrázek na titulní straně).

Komu znak patří? Klasická heraldická díla Vojtěcha Krále z Dobré Vody a Augusta Sedláčka sice popisují podobné rodové erby, jenže s úplně jinými klenoty (Hrzánové z Harasova, Hrušovští z Hrušova). Prosecký znak však ani jeden z autorů nezná a to ani v jiných barvách, protože tinktury znaku nemusejí být původní.

K určení znaku pomohla stať Dr. Pavla Pokorného v nejnovějším čísle Sborníku archivních prací. Pokorný zde vůbec poprvé uveřejnil úplnou edici tzv. Vídeňského rukopisu číslo 8330, největšího erbovníku předbělohorských Čech. Pokorného článek doprovází i několik fotografií rukopisu.

PEČET JANA BOHMICKÉHO
Z BOHMIC Z ROKU 1551.

PEČET, KTEROU UŽIL
ŠEBESTIÁN JÁCHYM
ZE ŽEBERKA
NA VELHARTICÍCH NA LISTU
Z 22. LISTOPADU 1574.
Kresby Jan Oulík.

Na jedné je vyobrazen znak, jehož figury dokonale odpovídají znaku z proseckého kostela: Polcený štít. Vpravo černý, vlevo červeno-zlatě dělený. Kolčí helm s pokryvadly vpravo červeno-zlatými, vlevo černo-zlatými. Klenotem je černo-červeně polcený člun. Podle zmíněného Vídeňského rukopisu tento znak patřil rodu "z Bohemitze".¹⁾

Rytíři z Bohnic

Bohemičtí z Bohemice či Bojmičtí z Bojmíc, se psali podle vsi Bohnic, patřící dnes k osmému pražskému obvodu. V roce 1393 vlastnil ves Petr Bojmička a po něm jeho potomci. Po konfiskaci za husitských válek ves připadla Starému Městu.²⁾

Různí Bohničtí se připomínají i jinde. Pražané darovali po roce 1421 dvůr v Čimicích Bohuňkovi z Bohnic.³⁾ Jan Šešelka z Bohnic se připomíná v letech 1467-1468 na Podlešíně na Slánsku.⁴⁾

Anna ze Strážnice, manželka Jana Bohnického z Bohnic, držela na přelomu 15. a 16. století Liblice u Českého Brodu.⁵⁾

Jan Bohmický z Bohmic měl v roce 1491 majetek ve vsi Vysočanech.⁶⁾ "Bojničkovský" dvůr se ve Vysočanech připomíná ještě v roce 1547, kdy byl zkonfiskován novoměstskému špitálu u sv. Klimenta na Poříčí a postoupen Alžbětě z Bohuňovic.⁷⁾ Domnívám se, že právě tomuto Janovi Bohnickému z vysočanského dvora může patřit znak, který se dochoval na klenbě nedařlého proseckého kostela.

Na počátku 16. století vlastnila ves Šejbu na Novohradsku Anežka ze Žeberka, manželka Zachaře z Bohnic, kterého přežila a v roce 1528 sepsala poslední vůli.⁸⁾

Jan Bohmický z Bohmic (1522-1543) měl s manželkou Annou Plánskou ze Žeberka dceru Apolenu († před rokem 1541), provdanou nejprve za Václava Korbela z Bukové a poté za Jana Nedrazického z Otradovic.⁹⁾

Potomkem Zachaře nebo Jana byl pravděpodobně Jan Bohmický z Bohmic, zemský prubíř a hofrychtěř královských měst. Jan Bohmický vlastnil statek Jilmavu a v Kutné Hoře tzv. Hrádek, který po něm měla v roce 1578 jeho vdova Alžběta z Vrchlabí.¹⁰⁾ Jan zemřel nejspíš v roce 1573.¹¹⁾

Znaky na pečetích

Právě znak tohoto Jana Bohmického je s největší pravděpodobností vyobrazen ve zmíněném Vídeňském rukopisu č.8330, který Pavel Pokorný datuje do roku 1571. (Obrázek str. 15).

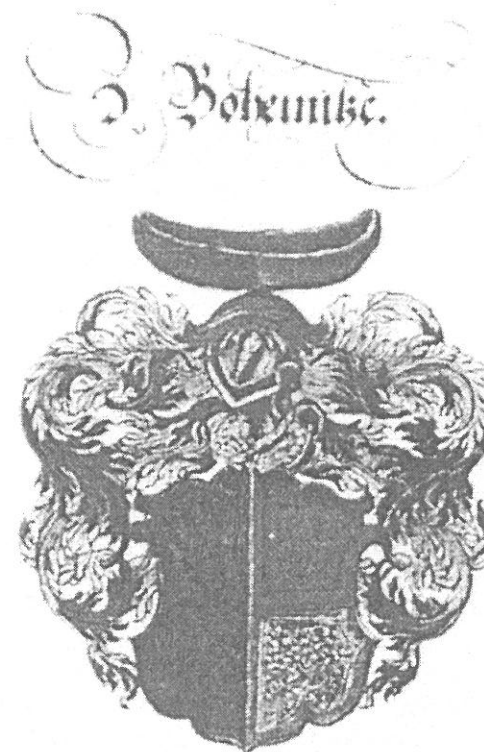
Poněkud jiná varianta znaku se dochovala na pečeti zemského prubíře Jana Bohmického z roku 1551. (Obrázek str. 13). Na drobné oválné pečeti je patrný polcený štít a nad kolčí přilbou s přikryvadly figura připomínající půlměsíc a přes něj je přeloženo otevřené křídlo či jelení paroží (nebo je snad

provázený po stranách párem křídel či paroží?). Přilbu doprovází po stranách stuhu s literami I a B.¹²⁾

Jiná drobná znaková pečeť se dochovala ve spisech soudní pře o dědictví po Janu Bohmickém. Na dopisu z roku 1574 sepsaném vykonavateli Bohemického závěti Šebestiánem Jáchymem ze Žeberka na Velharticích a Adamem Budovcem z Budova jsou přítisťeny dvě oválné znakové pečeti. První patří Budovcovi (štít se dvěma vodorovnými pruhy, nad přilbou dvě pštrosí pera, heraldicky vlevo vedle přilby jsou patrná písmena ZB). Na druhé pečeti se nachází polcený štít se sotva znatelným (spíš tušeným) dělením levého štítového pole. Nad přilbou s přikryvadly je loďka a nad ní litery ZVB. (Obrázek str. 13). Tato pečeť vyvolává otázky. Přitiskl snad Šebestián Jáchym ze Žeberka, který nosil na štítě kosmý vlnitý pruh se třemi srdcovitými ratolestmi, na list záměrně pečeť nějakého příbuzného z rodu z Bohmic? Znamenají tři iniciály Zachara Von Bohmitz, jehož manželkou byla paní ze Žeberka?¹³⁾

Opovědník Jindřich

Z neprávem opomíjeného rodu Bohnických, který nezaznamenal ani Bohumír Daniel Wunschwitz ani řada dalších věhlasných rodopisců, se ještě počátkem 17. století připomíná Jan Bohemický z Bohemic. Jan zdědil v roce 1627 po svém otci Vítovi Bohemickém z Bohemic dům u Bohemických (čp. 422) ve svatohavelské čtvrti na Starém Městě Pražském. Nedlouho poté, v roce 1636, Jan postoupil dům Lidmile Kropáčové z Krymlova.¹⁴⁾

ZNAK RODU "Z BOHEMITZE" Z VÍDEŇSKÉHO RUKOPISU Č. 8330.

Snímek archiv.

Příslušníkem tohoto rodu (a tedy nositelem stejného erbu) byl nejspíš také Jindřich Bohnický, zvaný Bojnička, "zlopověstný škůdce zemský v Čechách, odpovědník všech měst královských".¹⁵⁾ Byl to právě on, kdo přijme Bohnický nejvíc "proslavil". Nikoli však skutky ducha či rytířskými čnostmi, ale nelítostným terorizováním měšťanů.

V polovině května 1517 Staroměstským, sužovaným záškodnictvím Bojničky a jeho kumpánů, došla trpělivost a vypravili za ním jízdní oddíl. "Ale však živého nemoha dostati, než hlavu jeho na kopí vstrčenou a tělo na fašničku přivezli s jinými třemi jeho tovaryši a pomocníky a z těch jeden sřal mu hlavu sekerou," líčí Bojničkův konec Staří letopisové čeští. Bojničkovo loupeživé bratrstvo skončilo na popravišti, Jindřichovu hlavu, podle svědectví Starých letopisů, kat vystrčil "na rožnu železném" z malostranské mostecké věže. "A tu za dlouhý čas byla na tom rožni na tu stranu k hradu, až zhněla."¹⁵⁾

Poznámky:

- 1) Pavel R. Pokorný: Vídeňský rukopis CPV 8330, in: Sborník archivních prací, ročník L., 2, Archivní správa Ministerstva vnitra, Praha 2000, str. 395-432.
- 2) František Holec: Kronika královské Prahy a obcí sousedních IV., Praha 1996, str. 23. Před rokem 1514 vlastnil dvůr v Bohnicích Antonín z Bohnic (tamtéž).
- 3) August Sedláček: Hrad, zámky a tvrze, XV. díl, Praha 1998 (reprint), str. 300.
- 4) Státní ústřední archiv v Praze, Doerrova genealogická sbírka, B, str. 33.
- 5) Kolektiv: Hrad, zámky a tvrze v Čechách na Moravě a ve Slezsku, VI, Východní Čechy, Praha 1989, str. 264.
- 6) František Ruth, Kronika královské Prahy a obcí sousedních III., Praha 1996 (reprint), str. 1129.
- 7) Sněmy české II., 1546-1557, Praha 1880, str. 444.
- 8) A. Sedláček: Hrad, zámky a tvrze, III. díl, Praha 1994 (reprint), str. 260.
- 9) Státní ústřední archiv v Praze, Doerrova genealogická sbírka, B, str. 33).
- 10) tamtéž.
- 11) Sněmy české IV., 1574-1576, Praha 1886, str. 10. Na sněmu, konaném 3. 12. 1573, referují radové komory císaři: "...weil der hievor gewesen Landprobiierer Jan Bohemický neulicher Zeit Tods abgangen...".
- 12) Archiv národního muzea v Praze, Sběrka "H"- Bohmický z Bohmic. Pečeť Jana Bohmického z Bohmic přitřtěná na listu z roku 1551, velikost 16x14 mm, pečeť s papírovou clonou.
- 13) Státní ústřední archiv v Praze, SM B 183/2, Bohemičtí z Bohemic. Pečeť o velikosti 14x12 mm s papírovou clonou na listu z 22. listopadu 1574.
- 14) Václav Liva, Studie o Praze pobělohorské III., in: Sborník příspěvků k dějinám hlavního města Prahy, v Praze 1935, str. 56.
- 15) Riegrův slovník naučný, I. díl, v Praze 1860, str. 770.
- 16) Staří letopisové čeští, od roku 1378 do roku 1527, editor František Palacký, V Praze 1829, str. 407.

Rodokmen 3.0

PROGRAM PRO SESTAVENÍ
RODOKMENU V PROSTŘEDÍ
MS ACCESS 97, ACCESS 2000.

Jaroslav Dočekal

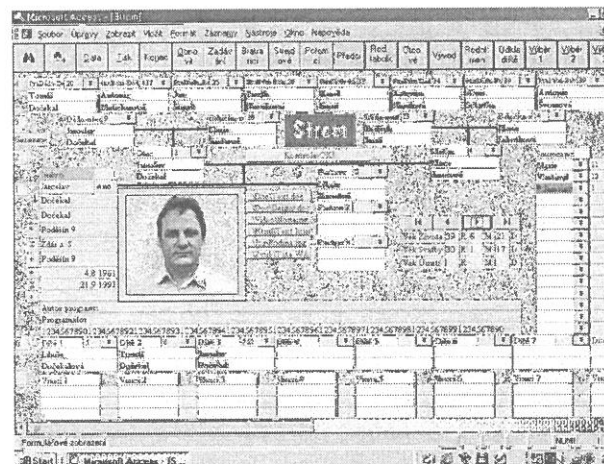
1. Úvod

Již několik let jsem měl snahu udělat si přehled o svých bližších i vzdálených příbuzných. Velmi mě lákalo získat informace o co nejstarších předcích. Získat přehledný popis různě propletených příbuzenských vztahů a graficky nebo písemně je zobrazit je velmi nesnadné. Největší problém nastane, jestliže ukončíme část rodové větve a najednou se nám objeví další účastník. Ten však patří na místo, kam se graficky již velmi těžko vměstná. A právě k tomuto se ideálně hodí genealogický program na PC. V té době jsem ještě neměl přístup na Internet a tudíž jsem ani neměl mnoho informací

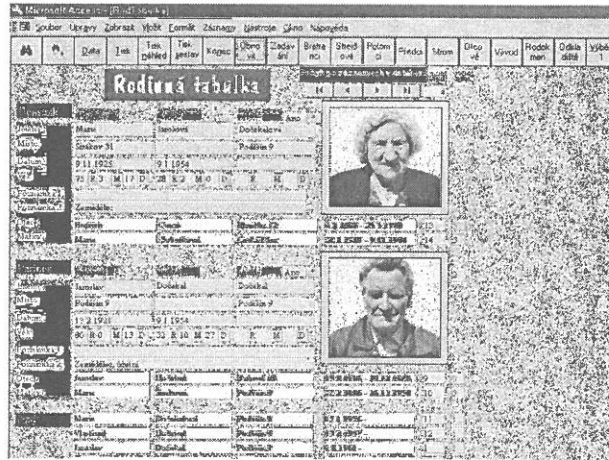
o genealogických programech. Tak jsem se rozhodl sestavit vlastní program. Jako nejvhodnější prostředí jsem vybral databázový program MS ACCESS.

Obecně o programu Rodokmen

Program Rodokmen je určen pro vedení a organizování účastníků rodokmenu ve stromové struktuře. Umožňuje

rychle a přehledně zobrazovat vzájemné příbuzenské vztahy. Na jedné obrazovce umožňuje zobrazit až 6 generací účastníků. Pro každého účastníka je možno zadat až 15 dětí. U každého účastníka je možno také vložit naskenovanou fotografii. Všechny údaje je možno vytisknout na tiskárně. Program je vytvořen pod databázovým programem Microsoft ACCESS 97 v prostředí Windows. Po jednoduché transformaci ho lze provozovat i pod programem ACCESS 2000.

Základní prostředky pro vytvoření databáze

● **T a b u l k a.** Veškeré údaje o účastnících jsou uloženy v jediné tabulce „Data“. V ní jsou uložena jména, údaje o narození a úmrtí, číslo generace, kódy příbuzných a fotografie.

● **F o r m u l á ř e.** Zadávání dat do tabulky a zobrazování rodových vztahů usnadňují formuláře. Základní formulář „Hlavní panel“ umožňuje otevírání všech ostatních formulářů.

- **M a k r a.** Usnadňují automatizaci všech činností.
- **D o t a z y.** Umožňují automatické výběry a třídění dat do tabulek.
- **S e s t a v y.** Umožňují výstupní tisky dat a dotazů.

Hlavní menu

Na hlavním panelu jsou skupiny ovládacích prvků:

1. Zadávání dat
2. Zobrazit formuláře
3. Statistika
4. Výstupy

Ve sloupci vpravo jsou hypertextové odkazy, pomocí kterých lze spustit:

- návod k programu
- změny v programu v různých verzích
- spuštění tabulky v EXCELU, po vytištění formuláře pro snadné vypisování dat z matrik

- spuštění internetové stránky autora
- spuštění mailového programu s předvolenou adresou autora

V dalším sloupci nahoře jsou volby pro spuštění formulářů pro zadávání dat. Dole jsou volby pro kontrolu dat a pro vytváření dotazů k různým výběrům osob dle různých kritérií. Další sloupec má volby pro spuštění zobrazovacích formulářů. Ve sloupci vlevo jsou volby pro výstupy, tedy tisk, archivaci dat a ukončení programu.

2. VKLÁDÁNÍ DAT DO PROGRAMU

Poklepem na „Zadávání dat“ na „Hlavním panelu“ se otevře formulář „Zadávání“. Pomocí tohoto formuláře můžeme plnit údaje do základní tabulky „Data“. Jednotlivé položky formuláře odpovídají sloupcům v tabulce „Data“:

Kód	- číselný kód účastníka, generuje se automaticky a nelze ho změnit
Jméno	- křestní jméno účastníka
Příjmení rodné	- první příjmení účastníka
Příjmení	- poslední příjmení účastníka
Rodiště	- první místo bydliště po narození účastníka
Svatba	- místo svatby účastníka nebo další pobyt účastníka
Adresa	- poslední místo bydliště před úmrtím účastníka
Datum narození	- datum narození účastníka ve tvaru DD.MM.RRRR
Datum svatby	- datum svatby účastníka ve tvaru DD.MM.RRRR
Datum úmrtí	- datum úmrtí účastníka ve tvaru DD.MM.RRRR
Generace	- číslo generace účastníka
Pohlaví	- M muž a Ž žena
Kód Partnera	- číselný kód partnera účastníka
Kód Otce	- číselný kód otce účastníka
Kód Matky	- číselný kód matky účastníka
Kód Dítě 1	- číselný kód 1. dítěte účastníka
.... až	
Kód Dítě 15	- číselný kód 15. dítěte účastníka
Poznámka 1	- textová poznámka č. 1
Poznámka 2	- textová poznámka č. 2
Fotografie	- soubor fotografie účastníka (nejlépe formát .jpg)
Žije ANO/	- informace, zda účastník žije
Hypertext 1	- hypertextový odkaz na soubor nebo adresu č. 1
.... až	
Hypertext 6	- hypertextový odkaz na soubor nebo adresu č. 6

Dále jsou zde použity předvolby společné pro všechny formuláře.

Pohyb po jednotlivých polích

Při zadávání jednotlivých položek je možno přejít na další položku pomocí kurzorových kláves nebo pomocí tabulátoru TAB. Pro pohyb zpět pomocí kombinace SHIFT/TAB. Další možností je pomocí myši a levým tlačítkem.

Pohyb po jednotlivých účastnících.

Pohyb mezi jednotlivými účastníky je pomocí šipkových kláves v dolní části formuláře.

Při zadávání dat je často nutné se rychle přesunout na položku příbuznou s účastníkem, tedy na ty, jejichž kódy zde vkládáme (partner, otec, matka, děti). Poklepem na šipku u příbuzného, kde již máme zadán kód, se přesuneme na tohoto příbuzného a i zde můžeme doplnit potřebná data.

Význam položek.

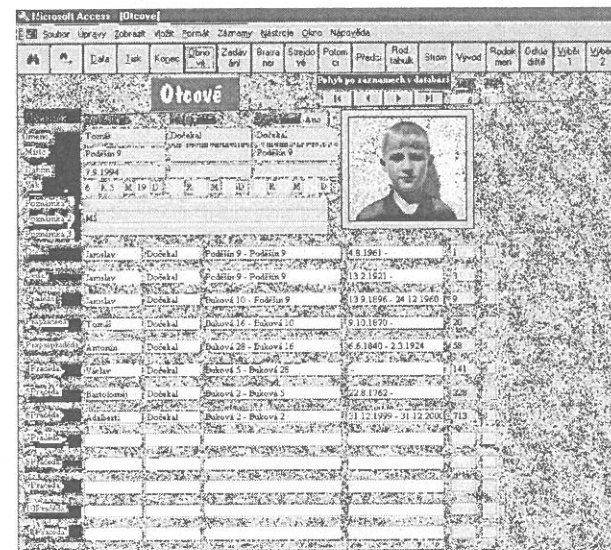
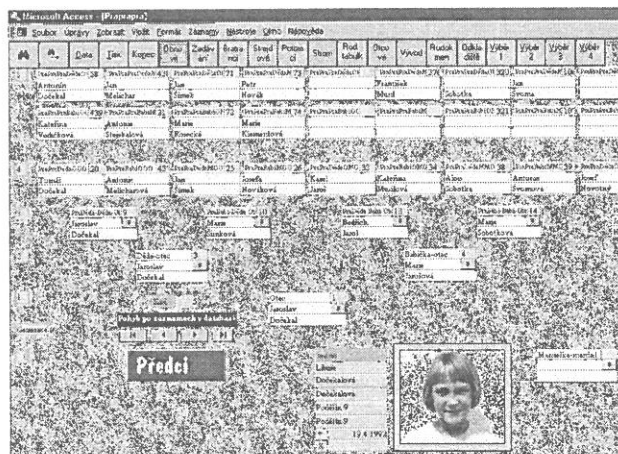
Většina položek je nepovinných, kromě první položky „Kód“. Jestliže vložíme do některé z položek kódů číslo, je již povinné u účastníka, který má stejný kód, vložit odpovídající kód protějšku.

U formuláře „Strom“ je prováděna kontrola kódů a jestliže bude u něčeho nesrovnalost, bude toto oznámeno hlášením.

Hypertextové odkazy.

Umožňují pořizovat různé doplňující údaje a ukládat je na vlastní soubory. Mohou to být různé texty ve WORDu, tabulky v EXELu, soubory typu .html pro internetové prohlížeče jako je třeba MS EXPLORER, obrázky typu například .jpg nebo jiné pro obrázkové prohlížeče, videosoubory typu .avi, .mpg nebo jiné pro prohlížeče videosouborů, zvukové soubory typu .wav nebo jiné. Vždy se po kliknutí na vložený hypertextový odkaz se souborem otevře příslušný prohlížeč, vztahovaný k danému typu souboru. Lze také vložit hypertextový odkaz s internetovou adresou pro otevření internetové stránky.

Součástí programu jsou i soubory Text.doc, Text.xls, Text.htm, které by mohly být využity

pro tyto účely. Není to ale povinnost, mohou se použít jakékoliv jiné soubory. Dále je součástí programu soubor Dejiny.doc, které obsahují historická data od roku 1600 do současnosti. Soubor obsahuje záložky vztahované ke každému roku a označené R1600, R1601 ... Pokud vložíme u účastníka např. hypertextový odkaz na soubor Dejiny.doc#R1961, po otevření tohoto souboru přeskočí kurzor na rok daný číslem, tedy například rok narození daného účastníka. Tento soubor si samozřejmě může každý také upravovat a doplňovat dle svých údajů.

Prohlížení a změna dat

Poklepem na „Data“ ve formulářích Hlavní, Zadávání, Strom, Rodinná tabulka se otevře tabulka „Data“. V ní jsou obsaženy všechny údaje o účastnících. Každý účastník má data uložena v jednom řádku tabulky. Ve sloupcích jsou jednotlivé položky popsané výše.

4. ZOBRAZENÍ DAT VE FORMULÁŘÍCH

Zadaná data je nyní možno prohlížet. K tomu slouží formuláře, kterých je několik typů, podle toho jaké příbuzenské vztahy chceme sledovat. Nejpoužívanější a nejprehlednější je formulář „Strom“.

Formulář STROM

Poklepem na „Zobrazit formulář“ „Strom“ na „Hlavním panelu“ nebo na dalších formulářích „Zadávání“, „Rodinná tabulka“ a na všech zobrazovacích formulářích se otevře tento formulář.

Ve formuláři „Strom“ jsou ve střední části zobrazeny všechny údaje účastníka, jeho fotografie, hypertextové odkazy. Dále jeho Kód a šipkové klávesy pro posun účastníků podle Kódů, jméno a rodné příjmení partnera a jména sourozenců. Jméno sourozence, kterým je zobrazovaný účastník, je

a v době úmrtí. Dále rok kdy se účastník narodil, měl svatbu a zemřel. Údaje je možno zobrazit v tabulce nebo jako sestavu přehledu před tiskem.

Počty – zde je možno vidět pomocí křížového dotazu tabulku, kde je zobrazeno v prvním sloupci počet určitých údajů, v druhém sloupci je počet účastníků, kteří se na počtech v prvním sloupci podíleli a v následujících sloupcích jsou zobrazena jejich jména.

Zde všechny výpočty lze zobrazit ve formě:

- tabulky
- sestavy tabulky pro tisk
- graf

Výběrové

Výběr – zde jsou navoleny dotazy pro obecná kritéria. Oproti ostatním dotazům jsou zobrazena ve tvaru zadávání. Jejich zadání je trochu náročnější, ale je velice vhodné se toto naučit, neboť je to velice silný nástroj pro vyhledávání a výběr různých informací. Jsou zde rozdělena do čtyř druhů výběrů, ale obecně lze použít jejich různá kritéria najednou.

Pravidla zadání kritérií:

Řádky – budou popsány pouze řádky, u kterých je vhodné provádět změny:

- **Řadit** – zde se zadává příkaz seřazení podle abecedy-vzestupně, sestupně, neřadit
- **Kritéria** – zde se zadávají kritéria pro výběr účastníků
- **Nebo** – zde se zadávají další kritéria pro výběr účastníků
- Sloupce** – každé kritérium lze použít v jakémkoliv sloupci

Příklady:

- ve sloupci Jméno, řádek kritérium „Jan“ - vybere osoby mající zadané jméno
- ve sloupci Jméno, řádek kritérium „Jan“, sloupci Příjmení řádek kritérium „Šimek“ - vybere osoby mající jméno Jan Šimek
- ve sloupci Jméno, řádek kritérium „Jan“, sloupci Jméno, řádek nebo „Josef“ - vybere osoby mající jméno Jan nebo Josef
- ve sloupci Jméno, řádek kritérium Ja* - vybere osoby mající jméno začínající na Ja, tedy např. Jan, Jana, Jaroslav...
- ve sloupci Kód, řádek kritérium ≥ 1 And ≤ 1000 - vybere osoby mající číslo kódu od 1 do 1000
- ve sloupci Jméno, řádek kritérium \geq „i“ And \leq „k“ - vybere osoby mající jméno začínající na I nebo J

- ve sloupci Jméno, řádek kritérium Ja*, ve sloupci Příjmení Do*, ve sloupci Jméno, řádek nebo Pa*, ve sloupci Příjmení No* - vybere osoby mající jméno začínající na Ja... a zároveň příjmení začínající na Do... a osoby mající jméno začínající Pa... a zároveň příjmení začínající na No... tedy např. Jan Dočekal, Jana Doležalová, Pavel Novák atd.

Časová linka - výsledkem je graf vybraných osob podle určitého kritéria. Zobrazuje rok narození a rok úmrtí ve sloupcovém grafu. Dává možnost názorného zobrazení, zda se vybrané osoby mohly potkat, o délce života atd.

Volbou „Časová linka“ spustíme volbu zadání kritérií.

Volba „G“ zobrazí graf. Dvojitým poklepem na plochu grafu se zobrazí tabulka dat.

Volba „T“ graf přímo vytiskne.

6. TISK

Všechny zobrazované údaje lze také vytisknout na tiskárně. Lze k tomu využít možnosti programu Microsoft ACCESS 97, ACCESS 2000 a jeho předvoleb pro tisk nebo použít sestav vytvořených v programu Rodokmen. Lze provádět tisky všech formulářů, tabulek, výběrů, grafů, která byly již popsány výše. Kromě toho lze použít formulář Tisk.

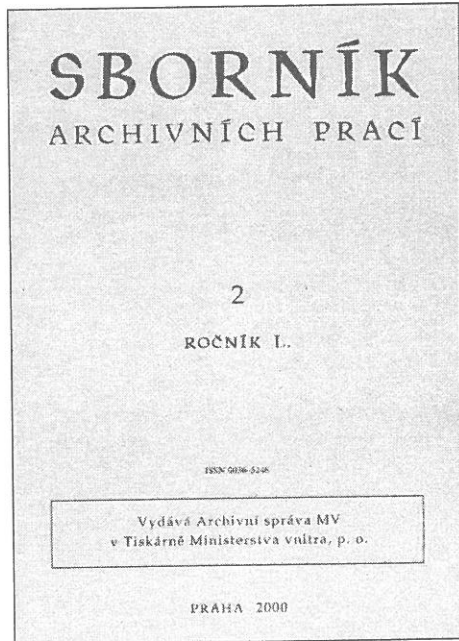
7. ARCHIVACE

Je vhodné provádět archivaci souborů, které jsou uloženy na podadresáři ROD. Poklepem na „Výstupy“, „Archivace“ na „Hlavním panelu“ se spustí balení souborů pomocí pakovače ARJ. Na adresáři ROD se vytvoří soubory dlouhé 1,44 MB, které jsou vhodné na kopírování na diskety.

8. ZÁVĚR

Probrali jsme všechny možnosti programu Rodokmen. Program je neustále ve vývoji a brzy bude vydaná nová rozšířená verze Rodokmenu. Budou zejména doplněny funkce dalších možností tisku. Mezi jeho klady patří i velmi nízká cena (400,- Kč).

Určitá nevýhoda je v nutnosti instalace programu MS ACCESS, ale tento program je nyní již velice rozšířen. Rodokmen využívá všech výhod prostředí WINDOWS. Nová verze bude i v modifikaci pro MS ACCESS 2000 a bude možné pomocí ní prezentovat svoje data na Internetu. V porovnání s jinými genealogickými programy má obdobné funkce. Velkou výhodou programu Rodokmen je také možnost uživatelů provádět poměrně snadno vlast-

Sborník plný heraldiky

Nejčerstvější vydání Sborníku archivních prací přináší zajímavé příspěvky z oboru pomocných věd historických, zejména heraldiky. Českému čtenáři představuje překlad tří studií předního francouzského medievalisty, archiváře-paleografa a znalce v oblasti kulturních dějin Michela Pastoreaua (1947): Vznik erbů na Západě. Stav problému, Původ erbů: problém k vyřešení? a Rozšíření erbů a počátky heraldiky.

"Třebaže Michel Pastoreau ne-

stavěl na úhuru (...) přináší ve svých studiích kvalitativně nový pohled, založený na přehodnocování pramenů známých a využívání nových a především na komplexním vyhodnocení souhrnu podstatných historických indicií. Dostává se nám tak pohledu vědecky velmi věrohodného, na němž je třeba stavět," píše v úvodu k Pastoreauovým článkům archivář Vladimír Růžek, který zdůrazňuje metodický i faktografický význam studií pro naši historiografii resp. heraldiku.

Další heraldickou perličkou je příspěvek Pavla R. Pokorného Videnický rukopis cvp 8330, pojednávající o nejrozsáhlejším erbovníku předbělohorských Čech, datovaný autorem článkem do roku 1571. Pokorného článek obsahuje slovní popis všech 231 barevných znaků české šlechty, obsažených v erbovníku. Českému čtenáři se tak poprvé dostává úplné edice tohoto doposud opomíjeného pramene, známého dosud jen z dílčích citací ze Sedláčkovy Českomoravské heraldiky.

Ve sborníku jsou rovněž otištěny referáty z oboru pomocných věd historických, přednesené na VIII. sjezdu českých historiků konaného v září 1999. Za všechny připomeňme alespoň stati ředitele Zemského archivu v Opavě Karla Müllera: Heraldické edice v posledních deseti letech a článek Vladimíra Růžka z Archivní správy Ministerstva vnitra Zhodnocení průběhu celostátní akce soupisu (katalogizace) pečeti, pečetidel a pečetních sbírkových odlišků v ar-

chivech ČR. Součástí publikace je i bibliografický rejstřík, mapující celé půlstoletí vydávání sborníku.

-jou-

Sborník archivních prací, ročník L., 2, Archivní správa Ministerstva vnitra, Praha 2000, 294 stran.

Hrady českého Slezska

Toto dílo se snad může na první pohled zdát poněkud odtažitě a pokud se týče jeho pasáží vysloveně architektonických, respektive archeologických, je tato výtka jistě na místě. Nicméně stejně jako jiná obdobná kastellologická díla i zde lze u jednotlivých objektů nalézt řadu podrobných údajů týkajících se jejich šlechtických majitelů. A co především - za katalogem jednotlivých panských sídel, respektive jejich zbytků, je zařazena část nazvaná „Historické souvislosti“, podávající dosti obsírné, fundované a bohatým poznámkovým aparátem doprovázené dějiny českého Slezska, to jest zejména Opavska, do 15. století.

Cenný a pro genealoga jistě obzvláště zajímavý je též velký rodokmen opavských Přemyslovců připojený hned za textem. Pravda, vyskytují se tu některé údaje, s nimiž by bylo možno polemizovat. Jen na-

mátkou: není mi známo, odkud je čerpáno pevné datum úmrtí (1440) kněžny Anežky, dcery Přemysla Opavského, naposledy připomínané v roce 1437. Václav Rybnický nemohl zemřít 1.6.1479, připomíná-li se již 23.6.1478 jako mrtvý. Velmi originální je též nápad, že Markéta, dcera Jana I., byla postupně provdána za Přemysla Těšínsko-Osvětimského a poté za jeho bratra Boleslava. Pohříchu již K. Jasiňski její manželství s Přemyslem přesvědčivě vyloučil. Stejně pochybné je rozdělení Markéty, dcery Mikuláše V., a takových příkladů by se ještě pár našlo. Některé nepřesnosti lze však jistě omluvit, tím spíše, že primárně je práce orientována zcela jiným směrem. Na druhou stranu je třeba autorům přičíst zásluhu spočívající v prvním zveřejnění některých údajů - posunutí narození Přemysla Opavského za 8.12.1365, uvedení málo známých dcer Jana I. Alžběty, Kristýny a Hedviky (zaráží ovšem opomenutí v témže pramenu uváděných Anny a Markéty) atd. Vynikající grafické ztvárnění a již zmíněná výborná pasáž o historických souvislostech vedou k doporučení zakoupit tuto knihu všem, kteří mají s dějinami Opavska co do činění, jakož samozřejmě i zájemcům o panská sídla v daném regionu.

-ms-

Pavel Kouřil - Dalibor Prix - Martin Wihoda: Hrady českého Slezska. Vydal Archeologický ústav AV ČR v roce 2000 v Brně a Opavě. Váz. 645 stran, náklad a cena neuvedeny.

Zpráva z Valné hromady

Členové naší společnosti se sešli v přednáškové místnosti ÚZPI v Praze 2 - Vinohrady dne 24. února 2001. Paní Filoména Jičínská, která byla pověřena vedením Valné hromady, přivítala celkem 133 členů ČGHSP. Po schválení navrhovaného programu byla provedena volba zapsatelky (p. Helena Voldánová) a návrhové komise (předseda ing. Jiří Řezníček, členové ing. Jiří Šrůta, p. Václav Červený).

Předseda ČGHSP PhDr. Jan Podhola přednesl zprávu o činnosti a hospodaření za rok 2000. Stabilizací členů ve správním výboru a pravidelným zasedáním byla zabezpečena řádná, systematická a koncepční práce pro společnost. V první řadě se jednalo o pokračování v odstraňování nedostatků z minulých období. Byla dokončena kontrola a doplnění členské evidence, které napomohla naše dotazníková akce. Současně byla dokončena kontrola úhrad členských příspěvků z let 1998 a 1999. Dále byl vypracován a schválen organizační řád, který stanovil pracovní náplně a kompetence jednotlivých funkcionářů správního výboru. V návaznosti byla provedena kontrola a rozřídění spolkového archivu. Rovněž byly soustředěny veškeré dokumenty k činnosti společnosti jako např. právní předpisy a zákony. Již zmiňovaná kontrola úhrad členských příspěvků a její závěry přinesly

radikální změnu do skladby členské základny. Správní výbor na svém zasedání v měsíci září rozhodl v souladu se stanovami společnosti ukončit činnost 173 neplaticím členům, 18 členům, jejichž zásluky se vracejí z důvodu nemožnosti doručení a 4 organizacím. S přirozeným úbytkem (úmrť, ukončení členství pro vysoký věk či zdravotní stav) a loňským přírůstkem 75 nových členů (z toho 4 organizace) je stav členské základny následující: 793 individuálních členů z toho 3 zakládající a 9 čestných a 74 organizací.

Neustávající zájem o genealogii a heraldiku se projevuje především nárůstem v korespondenci, které bylo evidováno v loňském roce 1 060 číselných jednotek. Další část korespondence (177 jednotek) je vyřizována pomocí Internetu. Právě prezentace na internetových stránkách přivedla další mladé lidi k přihlášení za členy a také jako účastníky kurzů. Kurz pro začínající i pokročilé rodopisce byl vždy po ukončení zhodnocen a následně byla přijímána opatření k zvýšení úrovně. Především byla přehodnocena učební náplň do deseti logicky navazujících námětových okruhů s novými tématy. Do lektorského sboru byla zařazena řada nových členů podílejících se aktivně na činnosti Společnosti. Hlavní cíl výuky je naučit účastníky číst staré texty, seznámit je se základními

prameny informací o předcích a co nejlépe je připravit na samostatnou badatelskou činnost.

I v loňském roce se členové pravidelně scházeli na Středečnicích, kde měli možnost se seznámit nejen s pracemi členů, ale i s odbornými přednáškami pracovníků archivů a muzeí. Zařazování přednášek odborníků s tématy, jakými byly např. Vývoj matričních zápisů, Genealogické prameny v okresních archivech, Zámecké knihovny, pozvedlo Středečnický z úrovně sousedského povídání na odbornější úroveň, což bylo celou řadou posluchačů přivítáno a kladně oceněno. Vzhledem k připravě termínů přednášek s půlročním předstihem dochází ke změnám programu, které mají vliv i na účast.

Možnost jakou mají pražští členové, kteří tvoří přes 50% členské základny, není dostupná mimopražským členům, stejně jako kurzy. Volání mimopražských členů po větší pozornosti z centra je pak oprávněné. Proto se v květnu uskutečnila schůzka členů správního výboru s vedoucími poboček se zaměřením na nalezení vhodného přístupu a formy spolupráce. Z pozvaných vedoucích poboček se dostavili zástupci z Plzně, Příbrami, Pardubic a Liberce, zcela bez odezvy zůstaly pobočky v Děčíně, Táboře a Kolíně. Na schůzce byl projednán stav poboček, jejich činnost, potřeby, požadavky a dohodnuty zásady spolupráce. Správní výbor následně vypracoval soubor tematických okruhů, který bude zpracován do formy přednášek, které ur-

čitým způsobem budou adekvátní náhradou kurzů. Tyto přednášky budou postupně přednášeny na jednotlivých pobočkách.

Kromě výukové a přednáškové činnosti plní vzdělávací a informační oblast členské základny vydávaný časopis GHL. Nově vytvořená redakční rada pokračovala v realizaci svého cíle, tj. zvýšit odbornost a atraktivnost časopisu. Díky průběžnému sledování hospodaření a účelnému vynakládání finančních prostředků bylo možné přistoupit k vydávání třikrát ročně a v barevném provedení, včetně vydávání v reálném čase. Rozdělení do tří výrazně separovaných částí: první - odborné studie z oblastí genealogie, heraldiky a souvisejících oborů, druhé - drobné příspěvky, recenze a anotace a třetí - zpráva o činnosti společnosti se ukázalo jako šťastné, jak napověděly i ohlasy členů. Do budoucna připravujeme dokončení změny koncepce GHL, které by měly v nové podobě zahájit nejen nové tisíciletí, ale přetrvat i delší časové období.

Do publikační činnosti, mimo vydávaný časopis, spadá i vydávání publikací v řadě Vademecum genealogia. S historií přípravy a vydání publikace Základy genealogie 1. díl jste byli seznámeni na minulé valné hromadě. Úkol vydat vlastní publikaci se prozatím nepodařilo splnit, a to víceméně úmyslně ze dvou důvodů. Prvním důvodem byla nízká úroveň jednotlivých statí původně připravených do publikace, které použil i dr. Lutonský ve svém vydání. Toto do-

kládá i velmi kritická recenze pracovníka oblastního archivu a dlouholetého badatele v oblasti PVH uveřejněná v Archivním časopisu č. 4/2000. Proto se správní výbor rozhodl celkově přepracovat podklady a to i v návaznosti na již zmiňované úpravy osnov kurzů. Druhým důvodem pak bylo současné vydání publikace Občanská genealogie, což by při našem vydání způsobilo existenci tří publikací s totožným obsahem a tedy horší prodejnost.

Informace pro členy i širokou veřejnost nabízí naše internetové stránky, které jsou pravidelně aktualizovány a koncipovány tak, aby vyhověly možnostem hardwarového a softwarového vybavení co největšího počtu uživatelů. Za dobu jejich provozu došlo k cca 18.000 návštěvám, což z nich dělá nejrozšířenější genealogicko-heraldický web v ČR a zároveň tím vzrostlo povědomí o Společnosti mezi veřejností. Jejich návštěvník zde najde základní fakta o Společnosti, zprávy o činnosti, anotace GHIL, informace o připravovaných akcích a také mnoho odkazů na příbuzné stránky jako: genealogické a heraldické společnosti v ČR i Evropě a dalších zemích, stránky Archivní správy, Muzeí, Knihoven atd.

Po celý loňský rok byla vždy jednou v týdnu přístupná kancelář se stálou službou. Těto skutečnosti využila řada členů i nečlenů, kteří se informovali o činnosti Společnosti, způsobu rodopisné práce, příslušnosti erbů ad. Jednou týdně přístupná knihovna umožňovala členům vý-

běr a studium potřebné literatury. Snaha správního výboru zajistit členům co nejvíce odborné literatury se projevuje v jejím soustavném doplňování. Na nákup publikací bylo věnováno 15 000 Kč a dalších 5 000 Kč za opravu poškozených knih. Spolkovou knihovnu navštívilo 141 členů. Největší počet návštěv byl při dvou realizovaných sobotních dnech otevřených dveří, které byly určeny pro pracující a mimopražské členy. Využili je však především noví zájemci o členství, kteří se o akci dozvěděli na Internetu.

O pronikání ČGHSP do povědomí lidí a institucí, kterému napomáhá nejen stálá prezentace na Internetu, ale i pořady ve sdělovacích prostředcích (např. v televizním pořadu Snídaně s Novou, v rozhlasovém pořadu ČRo 2 O zájmových organizacích, v časopise Dědictví koruny české, Český dialog, MF Dnes), svědčí stále rostoucí požadavky obcí na návrhy znaků či pozvánky na prezentace nových knih souvisejících s genealogií, např.: prezentace knihy Občanská genealogie v prostorech nakladatelství Academia, kniha Tvůrci českého zázraku v prostorech Investiční kapitálové společnosti či knihy Postavy naší Ameriky v prostorech Senátu ČR.

Na loňské VH jsme Vás seznámili o vytváření předpokladů, které by měly ČGHSP v delším časovém horizontu přeměnit v národní instituci. K dosažení tohoto cíle byly vytýčeny úkoly, které by měly být postupně zařazovány do programu činnosti SV.

Některé z těchto úkolů byly již realizovány:

1. a 2. Odstranění zbývajících nedostatků z minulého období (chybná členská evidence, neprováděná kontrola úhrad členských příspěvků, nedostatečná evidence majetku a skladového hospodářství. Proto bylo v těchto oblastech vše zkontrolováno a doplněno. V oblasti evidence knižního fondu bude provedeno v průběhu letošního roku doplnění pořizovacích cen knih. V oblasti evidence publikací bylo postupně dohledáno 90 ks v celkové hodnotě 17.250 Kč. Zde musíme bohužel konstatovat, že jsme pro svou snahu záležitost dokončit nenalezli pochopení a ochotu dr. Lutonského. Bylo zajištěno propojení mezi členy podílejícími se na evidenci a distribuci publikací a následnou kontrolu jejich úhrad.

3. Kontrola úhrad členských příspěvků za rok 2000 provedena.

4. Byl vypracován program na úseku poboček.

5. Byl navázán kontakt s Okresními archivy, muzei a Archivní správou. Kromě prezentace naší společnosti jsme získali informace o uložených fondech a vydávaných publikacích. Výsledky této akce byly zpracovány a zveřejněny v GHIL 4/2000. Na jednání s novým ředitelem Archivní správy, které proběhlo ve velmi přátelském ovzduší, předseda ČGHSP předložil řadu témat tvořících průsečíky vztahů obou organizací, např.: počty zpřístupňovaných archiválií, pořizování archiválií na

jiné nosiče, přístupy do badatelen, úhrady poplatků za matriky a mnoho dalších. Prvním pozitivním krokem, kromě již dříve zrušených plateb za matriky pořízených na filmech, je od nového roku zrušení úhrad za rejstříky k matrikám.

6. Tvorba nové koncepce GHIL je prováděna.

7. Úkol zpřístupnit kancelář a knihovnu dvakrát ročně byl splněn. S ohledem na nízký zájem úterních návštěv knihovny, odsouhlasil správní výbor změnu. Knihovna bude otevřena vždy první úterý v měsíci a dále bude přístupna 4x ročně v sobotu.

8. V průběhu uplynulého roku bylo průběžně usilováno o získání vlastních prostor prostřednictvím realitních společností. Prozatím nabídka prostorů nevyhovovala velikostí, nutností značné rekonstrukce či nedostupnou cenou. Vyhledávání bude nadále pokračovat.

9. Úkol vydat publikaci Základy genealogie 1. díl. Soubory přednášek budou přepracovány.

10. Byl zpracován soupis knižního fondu spolkové knihovny a je připraven k tisku.

11. Byla připravena a realizována akce se záměrem analyzovat badatelský zájem členů. Bylo rozesláno 759 dotazníků, k dnešnímu dni bylo odevzdáno 422 dotazníků (55,6%). Po celkovém zpracování budou získané výsledky publikovány a současně budou vyřízeny připomínky, náměty a žádosti o genealogické programy.

12. Kurz pro začínající a pokročilé rodopisce se uskutečnil.

13. Pomoc pobočkám je zpracovávána.

14. Úkol pořádat Střeďečníčky splněn.

15. Práce na Lexikonu výrazů nebyl dosud zahájena z důvodu soustředění na přípravu publikace *Základy genealogie 1. díl*, i stálé odvádění od koncepční práce odstraňováním nedostatků z minulého období.

16. Práce na *Soupisu genealogické a heraldické literatury* byla zahájena.

17. Úkol doplňovat knižní fond průběžně plněn.

18. Úkol vytrdit magnetofonové nahrávky splněn. Bylo zjištěno, že téměř 90% jich je zcela nevyhovujících po stránce slyšitelnosti a srozumitelnosti. Snaha pořídit novou kvalitní nahrávku není možné z důvodu, že nebyla přednáška současně v písemné formě.

Kromě těchto činností bylo zapotřebí zajistit náhradní způsob doručování GHL, neboť Česká pošta zrušila od 1. 7. 2000 podávání *Novinových zápilek*. Dále byla připravena pravidla pro registraci erbů a v této souvislosti proběhlo i setkání se zástupci *Zemské stavovské rodové unie*. Byl zpracován a vznesen soubor dotazů na uplatňování zákona o ochraně osobních údajů, o jejichž výsledku budete informováni také na stránkách GHL. Dále SV připravil pro své členy dva tematické zájezdy v měsících dubnu a květnu. Na konci měsíce dubna se připravuje setkání genealogů a heraldiků na zámku v Nečtinách. Společnost byla

také zatím neoficiálně přizvána jako konzultant v souvislosti s přípravou znaků nových územně-správních celků. Zvyšující se zájem o poznání minulosti předků zájemců mladší věkové kategorie nás přivedl k navázání kontaktů s ekologickým sdružením *Tereza*, která již sedm let spolupracuje se základními školami v celé republice a v rámci projektu s názvem „Kde končí Evropa?“ propaguje i genealogii a heraldiku. V letošním roce připravuje sdružení pilotní projekt nazvaný „Po stopách předků“, na jehož tvorbě se má možnost podílet i naše Společnost. V rámci navazování kontaktů se zahraničními společnostmi obdobného zaměření byl navázán kontakt s organizacemi v Rakousku, Německu, Rusku a ve Francii.

Se zprávou o hospodaření nás rovněž seznámil předseda ČGHSP PhDr. Jan Podhola. V loňském roce činily příjmy Společnosti 340 200 Kč tj. čerpání oproti plánu na 98% a výdaje 219 300 Kč, tj. 68% oproti plánu. Hospodaření tak skončilo přebytkem 120 800 Kč, tj. o 483% více než předpokládal plánovaný rozpočet. V příjmové části činily nejvýraznější podíl členské příspěvky ve výši 180 000 Kč, přesto že se již několik let nezvyšují. Z toho příspěvky jednotlivců dosáhly výše 153 900 Kč, což je téměř obdobný výsledek jako vloni, který byl nejvyšší od roku 1991, a příspěvky organizací 26 000 Kč. Výrazný podíl na této skutečnosti mělo dokončení již zmiňované kontroly úhrad členských příspěvků za roky 1998 a 1999. Bohužel bylo pozastaveno členství 76

členům pro neuhrazení členských příspěvků za rok 2000, což činí zhruba 14 000 Kč, o které mohl být výsledek ještě lepší. Výběru členských příspěvků napomáhá také včasné rozesílání složenek s předepsaným variabilním symbolem.

Druhou významnou položkou v příjmové části byl prodej publikací. Soustavnými nabídkovými akcemi a propagací bylo dosaženo dalšího snížení celkového stavu zásob zhruba o 500 kusů, což ve finančním vyjádření představovalo příjem 112 800 Kč. Přesto zůstává na skladě 850 publikací o něž je malý zájem a vážou tak finanční prostředky. K nižšímu příjmu za publikace oproti předchozím létům došlo v důsledku změny metodiky, kdy původně započítávané poštovné do příjmu za publikace zkracovalo položku tržeb a bylo proto odloučeno a tvoří samostatnou příjmovou položku. K příjmům za publikace lze také přiřadit 7 100 Kč za prodej starších čísel GHL.

Třetí významnou položkou v části příjmů jsou příspěvky za kurzy ve výši 27 600 Kč, což je nárůst o 62%. Ostatní příjmové položky tvořilo 6 400 Kč poštovného za zasilané publikace a 6 600 Kč úroky od peněžních ústavů. U této položky bylo výhodným uložením finančních prostředků dosaženo stavu, kdy příjem pokryl výdaje.

Ve výdajové části činily nejvýraznější podíl náklady na tisk či pořízení publikací a to ve výši 88 800 Kč. Jednalo se o publikaci *Občanská genealogie a GHL*. U GHL jsme díky vhodné kalkulaci a celkovému účelnému

vynakládání finančních prostředků mohli přistoupit k vydávání 3x ročně v barevném provedení. Rovněž zde došlo ke změně metodiky a dříve zahrnované náklady na distribuci publikací k jejich pořizovací ceně byly zahrnuty do položky poštovné, čímž tato položka vzrostla na 38 700 Kč. Vliv mělo i zvýšení poštovného na začátku roku 2000, doplatky za nízké poštovné, upomínky neplatičům a v případě úhrady následně zasilání GHL za plné poštovné. Tato položka však byla částečně kompenzována již výše zmíněnou příjmovou částí. Další výdajovou položku činila úhrada nájmů za kancelář a přednáškovou místnost a telefon ve výši 40 000 Kč. Na doplnění spolkové knihovny bylo vynaloženo 15 300 Kč a 5 800 Kč na vazby poškozených knih. Částku ve výši 15 200 Kč si pak vyžádal nákup kancelářských potřeb, což byly především obálky pro distribuci GHL, samolepicí štítky, balicí papír, kancelářské papíry, složenky ad. Za vedení účtu a bankovní poplatky bylo uhrzeno 6 500 Kč a 8 600 Kč tvořily ostatní výdaje, např. cestovné na pobočky, nákup magnetofonu, atd.

Příjmová i výdajová stránka hospodaření společnosti byla po celý rok průběžně sledována a vynakládání finančních prostředků bylo hospodárné o čemž svědčí celkový výsledek. Je však třeba upozornit, že tento výsledek, i když je nejpozoruhodnější za celou dobu existence společnosti a bylo ho dosaženo řadou opatření, nelze přeceňovat, neboť by byl nižší o cca 80 000 Kč při realizaci tisku již

zmiňované publikace *Základy genealogie 1. díl*.

Na závěr své zprávy poděkoval předseda ČGHSP členům správního výboru a všem spolupracujícím členům za aktivní činnost a spolupráci při zajišťování chodu naší společnosti.

Činnost a hospodaření za rok 2000 pečlivě kontrolovala Revizní komise, jejíž předseda ing. Milan Špirakus přednesl účastníkům Valné hromady zprávu. Předseda Revizní komise a členové (p. Blanka Čádová, p. Alena Pilátová, ing. Karel Čipera) hodnotili velmi kladně nejen aktivní přístup členů SV při plnění úkolů zadaných na minulou Valnou hromadu, jednotlivých činností z nich vyplývajících, ale hlavně úsporné a hospodárné vynakládání finančních prostředků a odstranění nedostatků z minulého období.

Revizní komise provedla inventuru movitého majetku a publikaci a doporučila správnímu výboru likvidaci nepotřebného majetku. Zabývala se také sporem s MUDr. Lutonským, kterého vyzvala dopisem k vyjádření k chybějícím publikacím. Dr. Lutonský oznámil, že celou záležitost předává do rukou svého právního zástupce, který se s námi spojí, což se do dnešního dne nestalo a celá záležitost byla uložena „ad acta“. Člen komise ing. Karel Čipera rezignoval na svou funkci ze závažných zdravotních důvodů. Revizní komise a správní výbor vzali jeho rezignaci na vědomí a tímto mu vyslovují po-

děkování za záslužnou práci a za pomoc a poskytnuté rady při předávání funkce předsedy revizní komise.

Po zprávě Revizní komise byl zahájen další bod Valné hromady - diskuse k předneseným zprávám. Jako první s diskusním příspěvkem vystoupil pan Ladislav Forman s informací o mediální propagaci a připraveném scénáři televizní soutěže zaměřené na genealogii a historii.

S dalším diskusním příspěvkem vystoupil předseda PhDr. Jan Podhola. Jednalo se o návrh na postupnou úpravu výše členského příspěvku z důvodu neustále se zvyšujících nákladů, které se přes prováděná úsporná opatření nedaří plně kompenzovat. Upozornil také na rozdílné členské příspěvky pro výdělečně a nevýdělečně činné členy, přičemž náklady na obě skupiny jsou rovnocenné, včetně zaslání časopisu. Po zvážení všech skutečností se správní výbor přiklonil k návrhu postupného sjednocení výše členského příspěvku v horizontu několika let tak, aby finanční dopad na členy byl co nejmenší a jen nepatrným způsobem převyšoval jinak nutnou úpravu. Navržená výše členského příspěvku pro rok 2002 byla jednohlasně přijata. Následovalo vystoupení Mgr. Marka Starého, který pozval členy na genealogickou a heraldickou konferenci (28. a 29. 4. 2001 v Nečtinách) a vyzval členy, aby přispěli svými odbornými přednáškami.

Dosud hladký a rychlý průběh diskuse narušil pan Rudolf Melichar svým nejasnými připomínkami a kategorickým nesouhlasem s následující-

cím setkáním genealogů a vyzval členy k hlasování. Toto bylo zamítnuto s tím, že setkání se koná po ukončení VH na základě dříve uloženého úkolu SV a není součástí programu této VH. Proto řada členů jako například pan Dub, se musela vyjádřit k jeho připomínkám a podpořila činnost Správního výboru. Následně v diskusi vystoupil dr. Lutonský, který se vyjádřil ke zprávě revizní komise a k vytváření publikace s titulem *Základy genealogie 1. díl* a k recenzi na jeho publikaci. Dr. Lutonský oznámil, že minulý týden zaslal odpověď na dopis revizní komise. K jeho příspěvku se vyjádřil předseda Revizní komise pan Špirakus a předseda dr.

Podhola. Protože nebyly další diskusní příspěvky, byla vyhlášena přestávka, která byla obohacena možností občerstvení ve formě nákupu nápojů a lahůdkářských výrobků.

Po přestávce pokračovala Valná hromada návrhem na ocenění práce členů ČGHSP pana Jana Mareše a ing. Jana Oulíka, který byl jednohlasně přijat. Předseda Jan Podhola předal tato ocenění a následně seznámil členy s návrhem plánu práce a plánem hospodaření na rok 2001.

Poté předseda návrhové komise ing. Jiří Řezníček přednesl Návrh usnesení Valné hromady, jež bylo jednohlasně odsouhlaseno v této podobě:

Valná hromada ČGHSP

- souhlasila po projednání s přednesenou zprávou správního výboru o činnosti a hospodaření ČGHSP za rok 2000
- souhlasila po projednání s přednesenou zprávou revizní komise o činnosti a hospodaření ČGHSP za rok 2000
- schválila návrh rozpočtu na rok 2001

Celkový příjem:	332 000 Kč
z toho:	150 000 Kč členské příspěvky jednotlivců
	25 000 Kč členské příspěvky organizací
	120 000 Kč publikace
	25 000 Kč kurzovné
	6 000 Kč poštovné a balné
	6 000 Kč ostatní
Celkové výdaje:	324 000 Kč
z toho:	40 000 Kč poštovné
	20 000 Kč knihovna
	180 000 Kč publikace vč. sborníku z konference
	15 000 Kč setkání genealogů
	40 000 Kč nájemné
	29 000 Kč ostatní (kancel.potřeby, telefon, bankovní poplatky, ad.)
Přebytek	8 000 Kč

d) rozhodla o výši členských příspěvků na rok 2002

zápisné	30 Kč
nevýdělečně činný člen	140 Kč
výdělečně činný člen	280 Kč
organizace	350 Kč
zahraniční členové	35 USD nebo 35 DEM

e) uložila správnímu výboru plnit úkoly dle předloženého plánu práce Na úseku organizačním:

1. Dokončit práce na nové koncepci GHL
2. 4x ročně zpřístupnit kancelář a knihovnu pro mimopražské členy
3. Připravit organizační uspořádání společnosti

Na úseku činnosti:

4. Zpracovat a zveřejnit výsledky dotazníkové akce
5. Vydat publikaci o základech genealogie
6. Vydat tiskem soupis knižního fondu Společnosti
7. Uspořádat kurz pro začínající rodopisce, využít audiovizuálních pomůcek
8. Realizovat pomoc pobočkám podle vypracovaného programu
9. Nadále pořádat Středečnický
10. Pokračovat v práci na Soupisu genealogické a heraldické literatury
11. Doplnovat knižní fond knihovny
12. Uspořádat setkání genealogů a heraldiků v zámku Nečtiny. Valná hromada doporučuje jeho včasnou propagaci.
13. Realizovat nejméně dva tematické zájezdy
14. Projednat s p. Formanem námět na mediální propagaci formou jím uvedené soutěže.

f) souhlasila s udělením ocenění Čestné členství panu Janu Marešovi

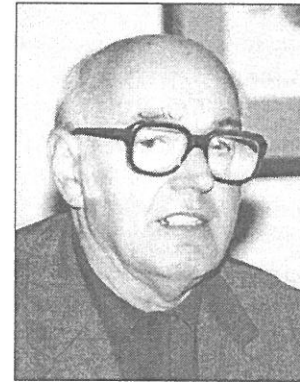
g) souhlasila s udělením ocenění Uznání za práci pro Společnost panu ing. Janu Oulíkovi.

Valná hromada ČGHSP byla ukončena ve 13 hodin a následovalo dle pozvánky setkání genealogů a heraldiků. Při setkání, kterého se zúčastnilo cca 80 členů si členové vyslechli řadu zajímavých příspěvků jako např.: informace o konferenci, připravovaných zájezdech, námětu o evropském informačním genealogickém centru, o novém zákonu o matrikách, zákonu o ochraně osobních údajů, recenze na publikace ČGHSP, o programu nadace Tereza, o předběžných výsledcích zpracová-

vání dotazníků, o ochraně heraldických památek ad. Paní Jičínská nabídla členům možnost identifikace starých aut na fotografiích s určením roku. Přítomní si vyměnili řadu cenných informací a setkání proběhlo v přátelské atmosféře.

Závěrem děkujeme Všem členům za účast a přejeme pevné zdraví a mnoho badatelských úspěchů.

-hv-

Zemřel František Šírl

V závěru loňského roku jsme se dozvěděli velmi smutnou zprávu; dne 23. prosince zemřel ve věku 88 let František Šírl.

František Šírl patřil k zakládajícím členům ČGHSP a byl nejen dlouholetým členem, ale i funkcionářem společnosti. Narodil se 13. října 1912 v Řitce, obecnou školu navštěvoval v Líšnici a měšťanskou školu v Řevnicích. Po složení maturitních zkoušek v roce 1931 na smíchovské Obchodní akademii nastoupil jako účetní v pražské Obilní společnosti. V roce 1949 se oženil s Vlastou Hrazdilkovou a v roce 1951 se jim narodila dcera Helena. V padesátých letech byl odsouzen ke dvěma letům odnětí svobody za protikomunistické aktivity. Po odpykání trestu se nemohl vrátit ke své práci a několik let pak pracoval jako dělník. Od konce šedesátých let až do odchodu do důchodu

pracoval jako vedoucí účtárny ve Sdružení projektových ateliérů.

Ačkoliv bydlel v Praze, jeho rodná vesnice - Řitka - byla stále jeho domovem. Od dětství byl aktivním členem místního Sokola a významně se podílel na výstavbě zdejší sokolovny. Jako činnovník pak neúnavně pracoval v různých funkcích až do svých 75 let. Jeho největší zálibou však byla historie. Proto se rozhodl napsat kroniku rodné obce. Práci na této kronice se nadšeně věnoval více než půl století. Vytvořil rozsáhlé jedenáctisvazkové dílo, které podrobně dokumentuje slovem, rodokmeny, soupisy, mapami, fotografiemi a jinými archivními materiály dějiny obce od roku 1310 do současnosti.

Zájem o historii a bádání v archívech při práci na obecní kronice ho pochopitelně přivedly ke genealogii. Odtud pak byl jenom krůček k členství v Klubu přátel kuriozit, kde pod vedením Karla Vyšína pracovali zájemci o genealogii a heraldiku až do roku 1969, kdy vznikla samostatná ČGHSP. Již od samého počátku existence společnosti se zapojil do aktivní činnosti a postupně jako pokladník, účetní a jednatel působil až do roku 1996, kdy se rozhodl ustoupit do pozadí a přenechat své místo mladším následovníkům. Po celou dobu jeho působení v ČGHSP kromě vlastní obětavé a nezištné práce zřetelně převažoval zájem o existenci a rozvoj společnosti. To se projevilo zejména v 80. letech, kdy společnost v důsledku neuspokojených poměrů ve SV, ztratila svou samostatnost. Jeho soustavná denní práce udržovala přetrvávající

kontakty se silně omezenou členskou základnou a byla jedním ze základních kamenů při obnově samostatné společnosti v roce 1990, na níž se pochopitelně také podílel. Za svou práci i vzácně skromnou a ušlechtilou povahu a obětavost, na níž se bylo možné vždy spolehnout, zůstane natrvalo zapsán do historie ČGHSP. A věnujme mu i trvalou vzpomínku v napodobení jeho vlastností a přístupu k práci.

-jep-

Registrace osobních erbů poznovu

Myšlenka zavedení centrální registrace osobních erbů, prezentovaná v Genealogických a heraldických listech v loňském roce, setkala se s celkem značnou odezvou. Četné komentáře, připomínky a návrhy byly pro správní výbor podnětem k zamyšlení a dořešení některých otázek. Takový byl ostatně i hlavní účel onoho předběžného oznámení. Celkově kladný ohlas přitom dává jasně najevo, že naše myšlenka byla správně pochopena jako snaha o rozšíření působnosti Společnosti a zvýšení jejího kreditu a prestiže.

V návaznosti na zmínku o Zemské stavovské unii vyvstal především problém rozsahu registrace, zejména v tom směru, zda bude omezena vý-

lučně na erb, či zda bude možno rozšířit ji o přídomek. K tomu budiž řečeno následující: Udělení predikátu, praktikované zmíněným společenstvím, nemá de facto žádnou zákonnou oporu. Je sice obsaženo ve stanovách zmíněné společnosti, schválených ministerstvem vnitra, význam této skutečnosti je ovšem nicotný. Na základě zákona č. 55/1950 Sb., o užívání a změně jména a příjmení, ve znění pozdějších předpisů, je každý povinen užívat jméno a příjmení, pod kterým je zapsán v matrice. To platí pro jakýkoli úřední styk či vystupování na veřejnosti. S udělením predikátu Unii samozřejmě změna matričního zápisu spojena není a jeho užití je tak v podstatě omezeno na neformální, soukromý styk. V něm se ovšem každý může nechat oslovovat, jak chce (samozřejmě za předpokladu, že to akceptují osoby jej oslovující) a nepotřebuje se kvůli tomu nechat registrovat. Není snad třeba zdůrazňovat, že ani slavnostním udělením predikátu Unii se člověk nestane šlechticem a stejně tak nemůže být řeči o vzniku nějakého stavovství. Z těchto důvodů vzbuzuje praxe zmíněné organizace určité rozpaky, respektive vede k jejímu chápání jako spolku romantických nadšenců, poněkud odtržených od reality občanského státu. Správní výbor tedy neshledal důvod, proč by měl registraci rozšiřovat tímto směrem. Registrace zůstane omezena na erby.

Podoba erbů je ponechána na uvážení zájemců o registraci. To jest, každý může uvážít, zda chce zare-

gistrovat erb kompletní, s klenotem, příkryvadly, případně štítonoši, či zda se omezí na štít jako takový. Kritériem pro posuzování totožnosti erbů bude samozřejmě heraldická figura, respektive figury, obsažené ve štítu. Některé došlé předběžné návrhy ovšem vedly k poznání, že je třeba klást rovněž důraz na kvalitu kreseb, zvláště mají-li být erby někdy veřejně prezentovány. Z tohoto důvodu si Společnost vyhrazuje právo na posouzení žádosti i v tomto ohledu. Jak již bylo řečeno, kontakt na kvalitní a osvědčené výtvarníky jsme schopni i ochotni zprostředkovat.

V souvislosti s kategoričným vyloučením možnosti zaregistrovat tzv. živé erby, to jest erby šlechtických či erbovních rodů (pokud žadatel neprokáže genealogickou návaznost), znaky městské či obecní a znaky církevních hodnostářů a institucí, se vyskytla otázka, zda lze zaregistrovat erby šlechtických rodů již vymřelých. Ani tuto možnost ovšem nepovažujeme za správnou, neboť se jistě jeví neetické, aby si někdo nechal zaregistrovat znak Rožmberků, Pernštejnů a podobně. Šlechtické erby jsou tedy zapovězeny kompletně, byť z technického hlediska bude jistě obtížné vyloučit totožnost s nějakým erbem zahraničním. Minimálně v oblasti českých šlechtických erbů se však tomuto jevu budeme snažit ze všech sil zabránit.

Pokud se týče samotného průběhu registračního procesu, vykristalizoval v této podobě: Došla žádost bude zaznamenána v příslušném registru a bude postoupena některému

spolupracujícímu heraldikovi. Ten návrh zhodnotí jednak po stránce estetické, jednak po stránce heraldické správnosti a výlučnosti erbu. Výsledkem tohoto zhodnocení bude písemné vyjádření, s nímž bude žadatel seznámen. V případě výhrad v jakémkoli směru bude zároveň vyzván k odstranění nedostatků. Každopádně, konečná registrace bude provedena zpětně, ke dni doručení žádosti. Pro eventuelní spory o přednost bude tedy uplatňován stejný princip, jako např. u katastru nemovitostí. Kontaktem s heraldiky bude pověřen jeden člen správního výboru, který bude usilovat o jednotnost posuzování.

Konečně se ukázalo, že registrace přeci jen přinese Společnosti určité zvýšení nákladů, a za těchto okolností se cítíme nuceni uvažovat oproti původním předpokladům o zavedení registračního poplatku. S ohledem na přetrvávající snahu po všeobecné dostupnosti registrace se nám jeví jako přiměřená částka 500 Kč. Právě všeobecná dostupnost nás také vede k rozhodnutí neomezovat registraci jen na členy Společnosti.

Jsme si vědomi, že se jistě nemohlo podařit odstranit veškeré nejasnosti, jež mohou z praxe vyplynout. Na druhou stranu máme ovšem za to, že stávající podoba registračních zásad představuje dostatečný rámec k tomu, aby bylo možno celý proces zahájit a případné detaily již ladit v jeho průběhu. Z tohoto důvodu se tedy těšíme na Vaše návrhy, jimiž se budeme ve smyslu výše, resp. již dříve napsaného zabývat.

-ms-

Nově přijatí členové v roce 2000

1187 - Rychlý Vladimír, Čachotín	1225 - Cirek Antonín, Most
1188 - Bartněk Jindřich, Bechyně	1226 - Kolomazníková Stan., Liberec
1189 - Krejčík Aleš, Zlín	1227 - Charvátová Zuzana, Liberec
1190 - Horníček Leoš, Letohrad	1228 - Grodecký Josef Flavius, Praha
1191 - Pilíková Božena, Karlovy Vary	1229 - Nečas Rudolf, Zlín
1192 - Bárta Mojmir, Stárvok	1230 - Krejčárková Blanka, Zlín
1193 - Tondlová Markéta, Šestajovice	1231 - Kozák Jiří, Ústí n.Labem
1194 - Jará Pavla, Praha	1232 - Piňos Miroslav, Olomouc
1195 - Veselý Vladimír, Praha	1233 - Zajíček Libor, Olomouc
1196 - Černohousová Helena, Liberec	1234 - Klán Jiří, Praha
1197 - Dvořák Lubomír, Liberec	1235 - Chalupský Evžen, Plzeň
1198 - Vašková Drahomíra, Jaroměř	1236 - Mareš Vladislav, Poříčí n.Sáz.
1199 - Rozhoň Martin, Praha	1237 - Jilichová Ludmila, Praha
1200 - Novotný Zdeněk, Praha	1238 - Novák Ladislav, Rozhovice
1201 - Klapáková Andrea, Praha	1239 - Skůpa Miloslav, Praha
1202 - Volf Milan, Rychnov n.Kněž.	1240 - Drchota František, Liberec
1203 - Stepka William, Richmond	1241 - Tibitzanzl Jiří, Havířov
1204 - Bělohorská Daniela, Praha	1242 - Pohořalý Miloslav, Vonoklasy
1205 - Jůzek Zdeněk, Praha	1243 - Futera Pavel, Praha
1206 - Fiedlerová Marie, Čes.Budějovice	1244 - Jandová Dana, Praha
1207 - Kober Jan, Jablonec n.Nisou	1245 - Hegedús Alexander, H.Králové
1208 - Kurtová Olga, Liberec	1246 - Zima Petr, Praha
1209 - Hromada Jan, Opava	1247 - Neubauer Jaroslav, Praha
1210 - Kaplová Věra, Nové Město p.Smrkem	1248 - Beran Petr, Čes.Budějovice
1211 - Senftová Miroslava, Turkovice	1249 - Reitinger Lukáš, Srubec
1212 - Vomáčková Iva, Praha	1250 - Plíhal Vratislav, Bavorovice
1213 - Šturm Petr, Poděbrady	1251 - Veselský Miloš, Encovany
1214 - Andrlé Karel, Mnichovice	1252 - Babouček Josef, Habří
1215 - Adam Ladislav, Liberec	1253 - Dobeš Jiří, Kladno
1216 - Turek Vladimír, Nová Role	1256 - Valda Vladimír, Praha
1217 - Petříček Miloslav, Zvole	1257 - Smutný Petr, Praha
1218 - Zamrazilová Jitka, Praha	1258 - Madar Jiří, Praha
1219 - Picmaus Petr, Praha	1259 - Tibitzanzl Zdeněk, Hosín
1220 - Permanová Danuše, Liberec	4088 - Obec.knihovna, Lhenice
1221 - Tuzová Stanislava, Teplice	4089 - SOkA Beroun
1222 - Záruba Zdeněk, Nitra	4090 - SOkA Bruntál
1223 - Turčín Vladimír, Jičín	4091 - SOkA Havl.Brod
1224 - Pumprla Rostislav, Šumperk	

-jep-

Ukončili členství nebo zemřeli v roce 2000

14 - Baštář František	591 - Perná Vratislava
15 - Baštářová Anna	603 - Francisci Dagmar
28 - Blaščok Milan	636 - Rameš Václav
80 - Ernst Alois	661 - Vesecká Alena
98 - Friml Josef	687 - Urbanová Anežka †
127 - Holík Jan	769 - Pavelka Jan
128 - Holovský Josef	785 - Neckář Karel
147 - Chmelař Vladimír †	795 - Červený Zdeněk †
243 - Lackovič Vladimír	811 - Poncová Božena †
274 - Malešák Josef	852 - Pixa Miloslav
275 - Malotín Bohumil †	883 - Jarošová Marie
303 - Mokřý Jiří †	1070 - Bárta Luděk †
351 - Petula Jan	1076 - Lichnovská Lucie
358 - Plichta Jiří †	1131 - Drozd-Lotrinský Arnošt †
436 - Šírl František †	1170 - Červenková Běla

Dále bylo v září rozhodnutím správního výboru ukončeno v souladu se stanovami ČGHSP členství 173 členům, kteří přes dvojí upozornění (v březnu 1999 a březnu 2000) neuhradili členské příspěvky za roky 1998 a 1999 a 18 členům, kteří rovněž neuhradili členské příspěvky za uvedené roky a zásilkly se vraceli z důvodu nemožnosti doručení (nezvěstní). Dále bylo zrušeno ze stejného důvodu členství 4 organizacím.

-jep-

Zprávy z archivů

SOA Praha (Horská) – badatelna bude ve dnech 9. 4. – 25. 5. uzavřena. V polovině května se lze na další provoz telefonicky informovat na telefonním čísle 02/61 42 50 22. K definitivnímu stěhování na Chodovec dojde patrně letos v létě.

SOkA Pardubice - až do odvolání

(patrně do září) jsou zrušeny pátky jako úřední dny.

SOA Třeboň - badatelna bude uzavřena ve dnech 30. 4. a 7. 5.

SOA Zámrsrk – badatelna bude uzavřena ve dnech 30. 4., 7. 5., 27. 12. a 31. 12.

-ms-

Informace ze skupiny pro využití počítače v genealogii

Skupina pro využití počítače v genealogii, vytvořená v rámci ČGHSP, usnadňuje kontakt členů, kteří využívají počítače jako racionalizační nástroj při své rodopisné práci, jako grafický nástroj kreslení heraldiky nebo jako průzkumný nástroj elektronických databází dostupných z Internetu.

Členové skupiny již několik let doporučují genealogům používat genealogický program Brother's Keeper (verze 5.2 - CESKY pro Windows), který má přeložené instrukce programu i uživatelskou příručku do češtiny. Vedle počeštění programu BK skupina vydala již 3 čísla časopisu Elektronický „RÁDCE“ pro genealogy, uživatele PC, který obsahuje různé rady začínajícím uživatelům programu BK5, výměnu zkušeností i recenze dalších programů, které může genealog při své práci použít. Český návod k programu BK5 je uveden v 3. čísle časopisu „RÁDCE“, který je možné stáhnout z internetové stránky ČGHSP.

Skupina se zabývá rovněž přednáškovou, školicí a konzultační činností. V poslední době se ukazuje, že řada „počítačově gramotných“ členů ČGHSP by již mohla využívat nové Internetové služby genealogického bádání (přímé a pohodlné vyhledávání ve velkých mezinárodních databázích) a vzájemně spolu komunikovat

efektivním a moderním způsobem elektronickou poštou. Z loňské ankety vyplynulo, že zhruba 100 z našich 800 členů má elektronickou adresu a tedy na různé úrovni používá elektronickou poštu. V další naší databázi o genealogickém zkoumání uvnitř ČGHSP zhruba 400 členů zpracovalo na 4000 jmen a není problém za určitých podmínek (respektování soukromí) tuto databázi částečně zpřístupnit jen mezi těmi členy, kteří dali souhlas se zveřejněním své adresy a s přímou komunikací.

V tomto roce bychom ve skupině pro využití počítače v genealogii mohli:

- oslovit novou papírovou návratkou další členy a zájemce o elektronickou komunikaci a výměnu informací v oblasti počítačové genealogie
- identifikovat členy, kteří v souladu se zákonem 101/2000 se rozhodnou zpřístupnit ostatním členům písemný nebo elektronický kontakt na sebe
- usnadnit např. elektronickou konferencí nebo přímou elektronickou komunikací výměnu genealogických dat mezi členy
- přeložit novou verzi 6.0 programu Brother's Keeper (BK6)
- obdobně přeložit uživatelskou příručku programu pro kreslení složitých stromů GenProGold (viz www.genclub.com)

- publikovat ve zpravodajích ČGHSP i nadále vydávat časopis „Rádce“
- podle zájmu uspořádat praktické semináře o využití počítače v rodopisné práci (vyhledávání dat na Internetu)

Otevřenou k diskusi o rozvoji naší skupiny resp. celé Společnosti zůstávají např. otázky, zda se zapojit do nových projektů se školami (např. přes projekt sdružení TEREZA „Cesta za předky“ viz www.terezango.cz) nebo jiných odborných genealogických projektů (např. GENE www.genea.cz), zda publikovat nejen „Rádce“ ale i odborné články ze Zpravodaje pro větší popularizaci Společnosti i v elektronické formě na Internetu, nebo i ambiciózní cíl zda investovat energii a autoritu ČGHSP na urychlení digitalizace archivů a matrik, které ve své papírové podobě představují „úzké hrdlo“ genealogického výzkumu...

O těchto a dalších otázkách bychom s Vámi rádi diskutovali. Protože podmínkou naší práce je efektivní komunikace prosíme zašlete na sekretariát ČGHSP vyplněné návratky s aktualizovanou adresou a odpovědí na otázky (např. zda souhlasíte s přímým zpřístupněním kontaktu na vás

dalším členům a za jakých podmínek). Rádi také uslyšíme Vaše podněty a návrhy akcí. Pokud se chcete aktivně zúčastnit práce skupiny pro využití počítače v genealogii kontaktujte nejlépe emailem (ing. Kurze a ing. Velka). V případě specifických dotazů se můžete obrátit na další členy skupiny pro počítačovou genealogii a heraldiku.

Ing. Bohumír Kurz

bohumir.kurz@volny.cz

- vedoucí skupiny, školení, časopis „Rádce“

Ing. V. Brázda

vbrazda@seznam.cz

- konzultace k použití PC a školení BK5

Mgr. Arnošt Drozd

arnost_drozd@email.cz

- správa WWW stránek, heraldika

Ing. Jaroslav Neubauer

jaroslav.neubauer@seznam.cz

- heraldický výzkum

Ing. B. Sloup

b.sloup@email.cz

- databáze genealogického výzkumu v ČGHSP

Ing. Ondřej Velek

ondrej.velek@ecn.cz

- kontakty

- 0V -

V souvislosti s tímto příspěvkem si správní výbor dovoluje požádat všechny členy, kteří mají vlastní emailovou adresu, aby ji laskavě sdělili i na cghsp@email.cz. Nedávná rozesílací akce totiž ukázala, že celá řada adres, podchycených v členské databázi, není funkční. Členové, kteří změnu adresy neohlásí, se pak zbytečně připravují o aktuální informace.

Genealog a ochrana osobních údajů

Dne 1. června 2000 nabyl účinnosti zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, s výjimkou § 16, 17 a 35, které nabýly účinnosti dne 1. prosince 2000.

Protože ustanovení tohoto zákona začala být okamžitě uplatňována matrikářkami na matričních obvodůch vůči badatelům v oblasti genealogie, a to negativně a podle našeho názoru neoprávněně, obrátili jsme se na Úřad pro ochranu osobních údajů se žádostí o výklad některých ustanovení předmětného zákona.

Jednalo se zejména o § 4, písm. a) vymezení pojmu „určeném nebo určitelném subjektu údajů“, tedy zda se jedná mj. o fyzickou osobu žijící nebo již zemřelou a § 3, odst. 3 „Zákon se nevztahuje na zpracování osobních údajů, které provádí fyzická osoba výlučně pro osobní potřebu“.

Z Úřadu pro ochranu osobních údajů jsme obdrželi odpověď z níž vyplývá:

- Výkladem á contrario lze dovodit, že vyžaduje-li zákon na několika místech souhlas s poskytová-

ním či zveřejněním osobních údajů (např. § 5, odst. 1, písm. f) je zřejmé, že se jedná pouze o osoby žijící. Matrikářky tedy nemohou odmítnout poskytnout údaje o osobách nežijících s odvoláním na zákon o ochraně osobních údajů.

- K působnosti zákona, zejména pak ustanovení § 3 odst. 3 je možné smysl tohoto ustanovení přesněji pochopit z důvodové zprávy k zákonu. „Zákon se nevztahuje na zpracování osobních údajů, které shromažďuje pro svou soukromou či domácí potřebu fyzická osoba. Jedná se o různé adresáře a soubory údajů, která tato osoba shromažďuje v rámci své záliby apod.“

Získávání údajů z matrik k rodopisnému studiu se tak řídí výhradně dosud platným zákonem č. 268/1949 Sb. o matrikách a navazujícími vyhláškami, případně je možné využít příslušných ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

-je-

Pátrá se po...

V roce 1740 až 1745 se do Starých Smrkovic, dnes okres Jičín, přiznal František Košťál. Za manželku si vzal Eleonoru Meli-

Poděkování patří právě Vám...

Správní výbor by chtěl poděkovat všem členům i nečlenům, kteří v uplynulém roce rozšířili řadu knižního fondu ČGHSP poskytnutím svých rodopisných prací, monografických prací, brožur i propagačních publikací. Jedná se o následující osoby a organizace:

Bada Josef
Čádová Blanka
Černý Jaroslav Doc.MUDr.
Hásek Václav Ing.
Janda Rudolf
Jičínská Filomena
Jouda Vladimír
Koblasa Pavel, Mgr.
Madar Jiří
Melichar Rudolf
Pumperla Rostislav, Ing.
Rechcihl Miloslav
Rubešová Jiřina
Šírl František
Voldánová Helena

SOKA Jindřichův Hradec
SOA Třeboň
SOKA Frýdek Místek
SOKA Jindřichův Hradec
SOKA Karviná
SOKA Kolín
SOKA Mělník
SOKA Příbram
SOKA Rakovník
Soubor lidových staveb Vysočina
Regionální muzeum Jilové u Prahy

-zs-

Ing. Zdeněk Sedláček
Šlíkova 11
350 02 Cheb

chárkovou, dceru Jana Melichárka, rolníka a hostinského. Po původu tohoto Františka Košťála již několik let marně pátrám.

Matriky sousedních far, to jest Ohnišťan (nejstarší matrika začíná rokem 1765) a Chomutic (nejstarší matrika z let 1678 - 1734 a další matriky až od roku 1784) nepokrývají kritické období 1734 - 1765, do kterého spadá svatba, narození dětí i úmrtí jeho samého.

Záznamy o dětech mám pouze z purkrechtní knihy Starých Smrkovic z let 1637 - 1734 a z purkrechtní knihy z let 1734 - 1798 a z novějších matrik. Pokoušel jsem se proto nalézt po něm stopy v dalších obcích, se kterými byly Staré Smrkovice v nějakém kontaktu.

Pátral jsem v purkrechtních knihách obcí v okolí Pardubic a Bohdanče (Rosice, Trnava, Ždaniče, Křičeň, Rohoznice, Dolany), odkud se do Smrkovic jezdilo na robotu, a v matrice Kopidlna z let 1723 - 1755, zahrnující okolní obce (Vršce, Cholenice), odkud si Františkův syn Jan přivedl v roce 1773 nevěstu.

Na Košťály jsem přitom narazil vícekrát, ale toho, kterého hledám, jsem dosud nenašel... Za případnou informaci předem děkuji.

Pojedte s námi na Veselý kopec

Ve středu 23. května 2001 pořádáme zájezd do skansenu

Program:

odjezd autobusu Praha - Václavské nám.
(roh s Jindřišskou ulicí) v 7,00 hod.,
dále Hlinsko Betlém - prohlídka skansenu,
Svobodné Hamry - prohlídka,
Veselý kopec - prohlídka skansenu,
Možděnice - prohlídka, návrat kolem 18,30 hod.

Cena zájezdu bez vstupného: 340 Kč

Vstupné: Hlinsko - Betlém: 20 Kč
Hamry: 5 Kč
Veselý Kopec: 30 Kč
Možděnice: 5 Kč

Přihlášky členů zasílejte do 30. dubna 2001 na adresu: Filomena Jičínská, Václavské nám. 23, 110 00 Praha 1, příp. telefonicky na tel. číslo 02-22 24 59 38, v případě nepřítomnosti sdělte na záznamník kontaktní telefonní číslo.

Od 30. dubna do 10. května 2001 je možno případná volná místa obsadit i náhradníky - nečleny ČGHSP. Zájezd je nutno zaplatit do 30. dubna 2001, přihlášení po tomto termínu ihned. V případě nízkého zájmu si ČGHSP vyhrazuje právo zájezd zrušit týden před jeho uskutečněním. Zrušit přihlášku zájezdu je možno do 30. dubna 2001. Jestliže se účastník zájezdu nedostaví včas na nástup zájezdu, zaplacená cena se nevrací.

Členové správního výboru a knihovnik ČGHSP pro Vás připravili:

DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ

v sobotu 12. května 2001
a 16. června 2001
od 9 do 16 hodin

Mimořádně bude otevřena kancelář a knihovna ČGHSP

UPOZORNĚNÍ

od 1. dubna 2001
bude
knihovna ČGHSP
otevřena vždy první
úterý v měsíci
od 17,15
do 19,00 hodin
(mimo červenec
a srpen)

Oldřich Gersdorf z Gersdorfu

Syn Abrahama († 1579) a Anny z Lisova († 1584). Za Rudolfa II. sídlil na Mečkově a byl královským radou a prokurátorem. Známý mecenáš českých literátů - svá díla mu dedikovali Michal Peček Smržický z Radostic (1609) či Bohuslav Jičínský (1612). Za povstání nepřilíš aktivní, účastnil se však poselství k saskému kurfiřtovi. Zemřel v roce 1620. Jeho památka prokleta a veškeré statky, Osov s Osovcem a Skřípel, koupené v roce 1616, a ves Bykoš zkonfiskovány. Osov a Osovec koupila v roce 1623 vdova Salomena z Reibitz, podruhé provdaná za Jana Waltera Bordogniho z Taxisu. Jediný Oldřichův syn Mikuláš zemřel v roce 1671 a zanechal jen dvě dcery.

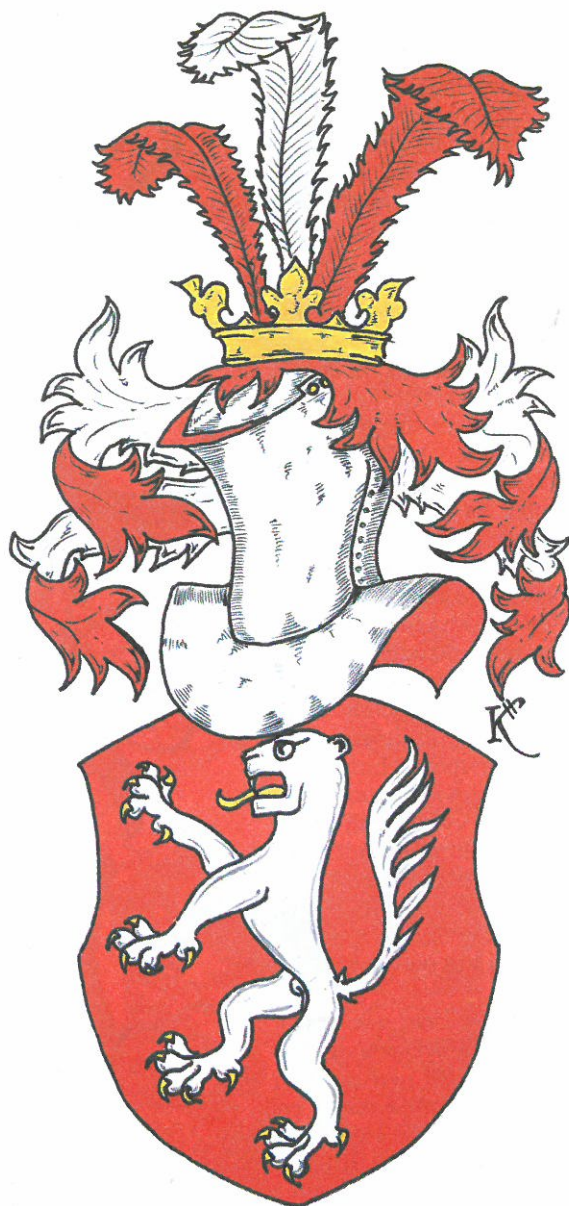
Blason:
dělený štít, dolní pole stříbrno-černé, horní červené, jako klenot červená, stříbrně lemovaná špičatá čepice, na její špici šest kohoutích per, tři stříbrná a tři červená, přikryvadla červeno- a černo-stříbrná.

Jindřich Otta z Rožu

Syn Jiřího mladšího († po 1589) a Kateřiny ze Schönfeldu. Horlivý podobojí, měl velké zásluhy na Rudolfově Majestátu. Za krále Bedřicha královský rada a komorník, karlštejnský purkrabí a královnin podkomoří. Spolupracoval na justifikaci svobodného práva českých stavů zvolit po smrti Matyáše nového krále. Také před hrdelní komisí se nepokoušel vymlouvat, ale právně obhajoval postoj stavů, což bylo hodnoceno jako "zvláštní tvrdošijnost a zlomyslnost". Odsouzen ke ztrátě hrdla, cti a statků a 21. června 1621 popraven. Zkonfiskován statek Komárov, koupený v roce 1602 za 23 000 kop, dva šosovní domy na Starém Městě a ves Praskolesy, koupená během povstání. Vdově Elišce Vchynské z Vchynic, přestože jí byl Komárov zapsán, příznán jen plat 600 kop ročně. Syn Jiří zemřel jako dítě, dcera Kateřina se roku 1606 provdala za Odolena Pětipeského z Chyš a Egrberka. Blason:

na červeném štítě stříbrná kočka, klenotem tři pštrosí pera, stříbrné mezi červenými, přikryvadla červeno-stříbrná.

Autoři tohoto čísla:

Vladimír Kejla, Vrbenského 11, 701 00 Ostrava I
Ing. Jaroslav Dočekal, Poděšín 9, 592 12 Nížkov
Jan Oulík, Vršovická 17, 101 00 Praha 10

Úřední hodiny v místnosti Společnosti:

každé pondělí od 14,00 do 16,00 hodin.

Genealogické a heraldické listy, ročník XXI., číslo 1/2001

Pro své členy vydává

Česká genealogická a heraldická společnost v Praze

Fantova 1784, Praha 5, 155 00, tel.: 51 61 34 90

<http://www.mujiweb.cz/www/cghsp>

e-mail: cghsp@email.cz

Bankovní spojení: 108696177/5100 (IPB), 122991359/0800 (ČS)

Odběr časopisu je vázán na zaplacení členského příspěvku.

Za původnost a obsah článků ručí autoři.

Připravuje Redakční rada ve složení:

PhDr. Karel Černý, PhDr. Ing. Jaroslava Honcová, CSc.,

PhDr. Vladimíra Hradecká, Jan Oulík, Mgr. Marek Starý

Jazykové korektury: Vladislav Kilián

Grafická úprava: Šárka Klomínková

Uzávěrka: březen 2001 - dáno do tisku v březnu 2001 - Počet výtisků: 1000

ISSN 1212-9631

Tisk: Polygrafické SOU Svoboda s.r.o., Bellova 352, 109 00 Praha 10